

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2022-2025

Het creëren van maatschappelijke impact via het inkoopproces

Inhoud

Managementsamenvatting 4

1 Inleiding 8

- 1.1 Aanleiding 9
- 1.2 Aanpak en verantwoording MVI-actieplan 9
- 1.3 Opzet MVI-actieplan 9
- 1.4 Reikwijdte 9
- 1.5 Leeswijzer 9

2 Doelstellingen, terugblik en uitgangspunten MVI 10

- 2.1 Duurzaam lenW 11
- 2.2 Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 11
  - 2.2.1 Rijksinkoopstrategie en MVI-actieplan Rijksoverheid 12
  - 2.2.2 Manifest en Nationaal Plan MVI '22-'25 12
  - 2.2.3 Belangrijke overwegingen en principes van MVI bij lenW 13
- 2.3 Terugblik MVI '16-'20 14
  - 2.3.1 Terugblik MVI-acties Actieplan '16-'20 14
- 2.4 Afbakening en scope MVI-kaders 16
  - 2.4.1 Comply or explain 16
  - 2.4.2 Categoriemanagement: streven 50% gunnen op maatschappelijke waarde 16
  - 2.4.3 Afbakening en raakvlakken met andere strategieën, visies en plannen 17
- 2.5 Inkoopcijfers lenW-organisatie 18
- 2.6 Stakeholders inkoopbeleid en inkoopproces 18
- 2.7 Politieke context 19
- 2.8 Ontwikkelingen 20
- 2.9 Relevante regels en beleid 22

3 MVI-thema's 23

- 3.1 MVI – 'Maatschappelijke waarde creatie door het inkoopproces' 24
  - 3.1.1 MVI in 8 stappen 24
  - 3.1.2 Circulair inkopen (incl. biobased inkopen) in aanbestedingsproces 25
  - 3.1.3 Klimaatneutraal / CO2-neutraal in aanbestedingsproces 27
  - 3.1.4 Milieuvriendelijk inkopen 27
  - 3.1.5 Sociaal Inkopen 27
  - 3.1.6 Social return 28
  - 3.1.7 Internationale sociale voorwaarden/ketensamenwerking/ketenverantwoordelijkheid 29
  - 3.1.8 Diversiteit & inclusie 30
  - 3.1.9 Randvoorwaarden 30
- 3.2 Instrumenten 31
  - 3.2.1 Training en opleiding 31
  - 3.2.2 Marktverkenning en marktconsultatie 31
  - 3.2.3 MVI-Ambitieweb 32
  - 3.2.4 NEN ISO 20400 33
- 3.3 Monitoring en rapportage 33
  - 3.3.1 Input – Procesmonitoring 33
  - 3.3.2 Throughput 34
  - 3.3.3 Output 34

4	Governance en organisatie	36
4.1	Governance-structuur	37
4.1.1	Inkooplandschap IenW	37
4.1.2	Werkgroep MVI	40
4.2	Opdrachtgeverschap	40
4.2.1	MVI begint bij duurzaam opdrachtgeverschap	40
4.2.2	Plan Do Check Act (PDCA) MVI-kaders	41
4.3	Randvoorwaarden	42
Bijlage I	Bronnen	43
Bijlage II	Samenvatting MVI-richtlijnen en acties	46
Bijlage III	MVI-Ambitieweb	50
Bijlage IV	PDCA	52
Bijlage V	Checklist 'Duurzaam inkoopproces'	54

Managementsamenvatting

Voor u ligt het actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen '22-'25. Dit actieplan is het fundament van het MVI-beleid voor lenW en geeft de doelstellingen, keuzes, plannen, onderzoeks-onderwerpen, concrete acties en actie-eigenaren weer. Inkopen binnen de publieke sector is gebonden aan speciale wetten, regels en voorschriften. Eén van de sets regels en voorschriften is het Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI). Met dit MVI-actieplan geven we een herziene invulling aan het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen. Bij de invoering van de Rijksinkoopstrategie 'inkopen met impact' is besloten dat ieder departement een eigen MVI-actieplan opstelt of herzielt.

MVI

MVI betekent dat we bij de inkoop van diensten, goederen en werken in alle fasen van het inkoopproces rekening houden met de sociale, ecologische en economische dimensies van duurzaamheid met maatschappelijke waardecreatie als doel. Het actieplan is nodig om de doelstellingen uit de Rijksinkoopstrategie en afspraken binnen de Rijksoverheid te kunnen toepassen in de inkoopuitvoering. Om vervolgens vanuit de inkoopuitvoering in de MVI Zelfevaluatie (ZET) Tool te registreren voor de rijksbrede rapportage over toepassing in het aanbestedingsproces. Het actieplan is voor lenW een belangrijk instrument dat helpt om duurzaamheidsambities te realiseren binnen de bestaande sturingslijnen. Deze ambities hebben onder andere betrekking op het verminderen van CO₂-emissies, de transitie naar een circulaire economie, kansen creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het verwezenlijken van duurzame gebiedsontwikkeling. Als duurzame organisatie is het vanzelfsprekend dat lenW met duurzame leveranciers wil samenwerken en voorop wil lopen bij de inkoop van duurzame producten, diensten en werken!

Duurzaam opdrachtgeverschap

MVI begint bij duurzaam opdrachtgeverschap!

Conform het Kompas en het beleid van lenW is duurzaamheid een vanzelfsprekend onderdeel van al ons handelen, in al onze verschillende rollen. Door de BSR is besloten dat duurzaamheid per 2022 is verankerd in de lijn, de DG's hebben hierin de verantwoordelijkheid en zowel FIB/UDAC/O&P/D&H als FIB/CDMO pakken hierin een regisserende coördinerende rol. De regisserende coördinerende rol ten aanzien van MVI-beleid en -kaderstelling berust bij CDFEZ.

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen begint dan met duurzaam opdrachtgeverschap. De bestuurder stuurt de duurzame ambitie en prioriteert de doelstellingen. De budgethouder formuleert de vraagspecificatie. En de inkoper is signalerend, gesprekspartner en faciliteert het inkoopproces.

Bij de vraagspecificatie moet de opdrachtgever de inhoudelijke kennis van duurzaamheid (zoals die bij onder andere de beleidsdirecties en bij RWS aanwezig is) ontsluiten. Waarbij deze ook de (deel-) programma's en acties rondom duurzaam lenW betreft. MVI is succesvol doordat opdrachtgever/budgethouder, inkopers en inhoudelijk deskundigen hier vanuit eigen verantwoordelijkheid samen in optrekken. Contractbeheersing (en borgen dat je krijgt wat is beloofd) is een essentieel onderdeel van dit proces. In de P&C-cyclus volgen rapportages over relevante strategieën voor de betreffende dienst én MVI. Hierbij is aangegeven op welke wijze de dienst hier voor dat jaar invulling aan geeft, welke risico's worden voorzien en hoe deze worden beheerst.

Binnen IenW levert dat de volgende route van duurzame strategieën op; naar opdrachtgeverschap en naar MVI-toepassing:

Figuur 1: Van duurzame strategieën – naar opdrachtgeverschap – naar MVI-toepassing

Doelen

De **nationale klimaatdoelen** zijn vastgelegd in de [Klimaatwet](#), waarin de volgende doelstellingen van het klimaatbeleid voor 2030 en 2050 wettelijk zijn verankerd ([klimaatplan](#), 2020):

- Nederland moet in 2050 de uitstoot van broeikasgassen met 95% gereduceerd hebben t.o.v. 1990
- Voor 2030 is een tussentijds streefdoel gesteld van 49% broeikasgasreductie
- Voor 2050 is, ook als streefdoel, opgenomen dat de elektriciteitsproductie 100% CO₂-neutraal is

Hieruit volgen de volgende doelen voor de Rijksoverheid:

- Klimaatneutrale bedrijfsvoering in 2030 (MVI-thema klimaat)
- 50% minder gebruik van primaire grondstoffen realiseren in 2030 en volledig circulair zijn in 2050 (MVI-thema circulair inkopen)
- Arbeidsparticipatie stimuleren, bijvoorbeeld door het creëren van 1500 participatiebanen (MVI-thema social return) via het inkoopproces
- Internationale productieketens verduurzamen door het voorkomen of aanpakken van misstanden bij arbeidsomstandigheden, mensenrechten en het milieu (MVI-thema internationale sociale voorwaarden)
- Innovaties stimuleren door onder andere op te treden als launching customer (MVI-thema innovatie)
- Als randvoorwaarde: rekening houden met MKB

In de [Rijksinkoopstrategie](#) (2019) zijn naast de eerdergenoemde doelstellingen en ambities, ook richtlijnen opgesteld voor de inspanning die opdrachtgevers, categoriemanagement en inkoopers bij de Rijksoverheid leveren:

- Toepassen van maatschappelijk verantwoorde inkoopcriteria (www.mvicriteria.nl) bij alle aanbestedingen in 45 relevante productgroepen
- Toepassen van eisen of gunningscriteria op significant of ambitieus niveau bij 50 procent van deze aanbestedingen van de 45 relevante productgroepen uit www.mvicriteria.nl, vanaf 2020
- Het toepassen van social return bij alle passende aanbestedingen van werken en diensten met een loonsom van tenminste € 250.000 (exclusief btw) en een looptijd van ten minste zes maanden (ontwikkeling: zie richtlijn 3)
- Het toepassen van Internationale Sociale Voorwaarden bij aanbestedingen boven de Europese drempels in risicovolle categorieën
- Bij alle aanbestedingen die via het categoriemanagement lopen, is de gunning – naast prijs en kwaliteit – ook minimaal voor 50 procent op maatschappelijke impact gebaseerd (ontwikkeling: zie richtlijn 1).
- In 2020 zijn zes van de 31 generieke inkoopcategorieën circulair: kantoormeubilair, bedrijfskleding, papier en drukwerk, ICT-hardware, catering en afval- en grondstoffenmanagement. Dit moet oplopen naar tien categorieën in 2022 (uit kabinetsreactie transitieagenda Circulaire economie). Inmiddels is er een herschikking geweest: van 31 naar 20 categorieën.

In de Rijksinkoopstrategie heeft het Rijk aangegeven dat rijksinkoop en rijksopdrachtgeverschap moeten bijdragen aan een duurzame, sociale en innovatieve economie en samenleving. Die ambitie is een opdracht aan allen die bij inkoop betrokken zijn. Maar wat betekent dit in concrete zin

voor inkooptrajecten? Dit plan is een aanzet om voor inkooptrajecten binnen lenW een concreet handelingsperspectief te bieden.

Geprioriteerde thema's Maatschappelijk Verantwoord Inkopen lenW

Binnen het Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) van lenW zijn de volgende (geprioriteerde) MVI-thema's van toepassing:

- Klimaatneutraal inkopen – lenW geprioriteerd thema
- Circulair inkopen (incl. biobased) – lenW geprioriteerd thema
- Milieuvriendelijk inkopen
- Social return – lenW geprioriteerd thema
- Ketenverantwoordelijkheid (ISV)
- Diversiteit & inclusie

Als randvoorwaarden bij de toepassing van MVI bij het Europees aanbesteden zijn van toepassing:

- MKB-toegankelijk inkopen waar passend
- Innovatiegericht inkopen waar passend

Uitdagingen lenW

lenW bevindt zich in een overgangsfase met een aantal uitdagingen, waaronder:

- Het programma duurzaam lenW eindigt en de activiteiten gaan over naar de lijn; duurzaamheid is hiermee geborgd in de (bestuurs)lijn
- Onderbelichting sociaal inkopen, sterke focus klimaat en milieuaspecten
- We monitoren en rapporteren beperkt over de realisatie van duurzaamheid met hulp van het rijksinkoopproces
- Nieuw MVI-thema diversiteit & inclusie
- Aandacht voor richtlijn, inkopen > € 50.000 MVI-toepassing
- Categoriemanagement: gunnen 50% maatschappelijke waarde en 10 circulaire categorieën
- Gevolgen inkoopproces in de ontwikkeling van routekaarten-transitiepaden
- Inkoopproces benutten voor afspraken banenakkoord
- Duurzaamheid laten opnemen in de interne opdrachtverlening aan grote uitvoeringsorganisaties > MVI-toepassing bij Concerndienstverleners (CDV's)
- We hebben nog onvoldoende aandacht voor MVI als rol van klant (opdrachtgever) van de rijksinkoop bij categorieën die niet bij lenW zijn belegd

Aanpak en implementatie actieplan MVI '22-'25

Als eerste stap in het actieplan zijn uit de Rijksinkoopstrategie en het nationaal Plan MVI de MVI-thema's gekozen die voor lenW van toepassing zijn. Vervolgens zijn de doelen uit de Rijksinkoopstrategie vertaald naar kaders en richtlijnen voor de organisatie en per MVI-thema voor lenW. De kaders en richtlijnen zijn richtinggevend voor alle inkoop (generiek en specifiek). Ook is rekening gehouden met het Nationaal Plan MVI en met de ontwikkelingen en uitdagingen van lenW. Waar nodig zijn acties benoemd voor een actieve toepassing van MVI bij lenW.

Het actieplan is breed binnen lenW afgestemd. CDFEZ en de inkoopuitvoeringsorganisaties implementeren deze bij de inkoopuitvoering. Dat doen ze via doorvertaling op glijdende schaal naar eigen processen en het naar behoefte ondernemen van diverse activiteiten. Dat kan bijvoorbeeld een roadshow zijn langs inkoopuitvoeringsorganisaties of opdrachtgevers.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Dit actieplan geeft een herziene invulling aan het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen. Bij de invoering van de Rijksinkoopstrategie 'inkopen met impact' is besloten dat ieder departement een eigen MVI-actieplan opstelt. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) had met het IenW MVI-actieplan '16-'20 al aan dat besluit voldaan. In de ICBR van 22 juni 2021 is besloten dat de departementale actieplannen worden herzien.

1.2 Aanpak en verantwoording MVI-actieplan

Het actieplan is opgesteld door de CDI-office van IenW, in opdracht van de pSG. Het plan is opgesteld in samenwerking en afstemming met de Inkoopuitvoeringscentra/ inkoopdomeinen van IenW/RWS. In het actieplan staat IenW voor de totale IenW-organisatie, inclusief RWS, NEA, ANVS, KNMI, ILT en PBL.

Voor de vaststelling van het plan vindt afstemming plaats met:

- Coördinerend Directeur Inkoop (CDI) Infrastructuur en Waterstaat (IenW)
- Strategisch Bedrijfsvoeringsberaad en Bestuursstaf RWS
- De inkoopuitvoeringscentra: IUC-IenW/BSK; IUC BV RWS (RWS CD); SIC RWS CIV
- CPO RWS GWW, en HIDO en DIDO
- Staf CPO Rijk (DGOO)
- Programmateam duurzaam IenW
- Kernteam duurzame bedrijfsvoering IenW en UDAC/DOP/D&H
- Directeuren Duurzaamheidsoverleg
- Directeur DGMi/DLCE en DGMi/DLCE/MVI

Na vaststelling door de BSR en de bewindspersonen, wordt het actieplan openbaar gemaakt.

1.3 Opzet MVI-actieplan

De ambities en acties die in dit plan zijn vastgesteld, gelden conform het Nationaal Plan MVI '22-'25 en het Manifest MVI (in ontwikkeling) voor de periode 2022-2025. Maar het plan is niet statisch. Tussentijds zijn acties toe te voegen of ambities verder aan te scherpen. Dat biedt ruimte voor snellere ontwikkelingen én voor het innovatieve karakter van dit werkveld. Mede in relatie tot (of als gevolg van) de activiteiten en ontwikkelingen vanuit het departementale duurzaamheidsveld en de interdepartementale beleidsontwikkeling.

1.4 Reikwijdte

De reikwijdte van het IenW MVI-actieplan '22-'25 is IenW-breed in generieke (categoriemanagement en SLM) en specifieke inkopen. Met IenW bedoelen we de IenW-organisatie, inclusief diensten en agentschappen (zoals Rijkswaterstaat, PBL, KNMI en ILT).

1.5 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat in op de doelstellingen en biedt een terugblik op de behaalde resultaten van de afgelopen jaren én op de uitgangspunten van MVI. Hoofdstuk 3 beschrijft de doelstellingen, kaders, richtlijnen en acties per MVI- thema. En gaat in op monitoring en rapportage. Hoofdstuk 4 belicht de inkooporganisatie, de duurzaamheids-governance en de eindverantwoordelijkheid van het duurzame opdrachtgeverschap van de IenW-bestuurders. Om zo bij te dragen aan de doelstellingen. Door het hele plan staan omkaderde richtlijnen en acties met de actie-eigenaren.

2 Doelstellingen, terugblik en uitgangspunten MVI

In dit hoofdstuk staan centraal: Maatschappelijk Verantwoord Inkopen in algemene context, de beleidsuitgangspunten én de MVI-doelstellingen. Eerst komen aan bod: het begrip Maatschappelijk Verantwoord Inkopen, relevante regels en het beleid (Rijksinkoopstrategie en Nationaal Plan MVI). Daarna volgt een korte terugblik op Maatschappelijk Verantwoord Inkopen bij lenW in de afgelopen jaren. Om af te sluiten met de politieke context en MVI-ontwikkelingen.

2.1 Duurzaam lenW

De duurzaamheidsvisie van lenW luidt: *‘Om een veilig, bereikbaar en leefbaar Nederland te behouden en te versterken is duurzaamheid onderdeel van ons handelen’*. Dit betekent dat lenW maximaal wil bijdragen aan het realiseren van meer evenwicht tussen economische, sociale en milieubelangen. En daarop sturen we in al onze rollen expliciet. In februari 2017 besloot de bestuursraad (BSR) dat duurzaamheid standaard onderdeel uitmaakt van hoe lenW handelt: zowel in beleid, uitvoering als bedrijfsvoering. Als duurzame organisatie is het vanzelfsprekend dat lenW met duurzame leveranciers wil samenwerken en duurzame producten, diensten en werken wil inkopen.

2.2 Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

Nederland heeft als doel de uitstoot van broeikasgassen in NL in 2030 met 48,7 megaton (48,7 miljard kilogram = 49%) te verlagen ten opzichte van 1990 (focus op CO₂ in het [Klimaatakkoord](#), 2018). Met bestaand overheidsbeleid moeten we dit al kunnen realiseren. Daarnaast gelden de volgende streefdoelen: een reductie in NL in 2050 van 95% van de uitstoot van broeikasgassen én 100% CO₂-neutrale elektriciteitsproductie. De Rijksoverheid wil via eigen handelen een bijdrage leveren aan de duurzame transitie van Nederland (*‘Rijksinkoopstrategie Inkopen met impact’*). Enerzijds door in eigen bedrijfsvoering en inkoop duurzame oplossingen toe te passen. Anderzijds door andere overheden te ondersteunen en stimuleren dit ook te doen.

De Europese Commissie (2016) ziet Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) als instrument om duurzame economische groei te bevorderen. Daarbij ligt de nadruk op het milieuaspect: [Green Public Procurement](#) (GPP). De GPP is onderdeel van een groeistrategie die de Europese Unie (EU) moet transformeren in een klimaatneutrale, circulaire en grondstofefficiënte unie. Een unie waarmee Europa concurrerend blijft. GPP is tot op heden een vrijwillig instrument, waarbij het sociale aspect steeds meer aandacht krijgt. De Europese Commissie heeft voor diverse productgroepen i) milieucriteria ontwikkeld, ii) de relevante aspecten vertaald naar de Nederlandse milieucriteria en iii) de Europese Richtlijn voor toepassingsmogelijkheden van GPP verruimd. NL steunt ([Minister van Buitenlandse Zaken](#), 2020) de essentie van de Europese Green Deal (Europese Commissie, 2019).

Inkopen binnen de publieke sector is gebonden aan speciale wetten, regels en voorschriften. Eén van de sets regels en voorschriften is Maatschappelijk Verantwoord Inkopen:

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) betekent dat er bij de inkoop van diensten, goederen en werken in alle fasen van het inkoopproces rekening wordt gehouden met de sociale, ecologische en economische dimensies van duurzaamheid met maatschappelijke waarde creatie als doel.

2.2.1 Rijksinkoopstrategie en MVI-actieplan Rijksoverheid

Voor de uitvoering van duurzaamheidsdoelen in de inkoopprocessen zijn binnen de Rijksoverheid een MVI-actieplan (BZK, 2017) en een [Rijksinkoopstrategie](#) (BZK, 2019) opgesteld. Daarin komen diverse uitvoeringskaders aan bod:

- Toepassen van maatschappelijk verantwoorde inkoopcriteria (www.mvicriteria.nl) bij alle aanbestedingen in 45 relevante productgroepen
- Toepassen van eisen of gunningscriteria op significant of ambitieus niveau bij 50 procent van deze aanbestedingen vanaf 2020 (van de 45 relevante productgroepen uit www.mvicriteria.nl)
- Het toepassen van social return bij alle passende aanbestedingen van werken en diensten met een loonsom van tenminste € 250.000 (exclusief btw) en een looptijd van tenminste zes maanden
- Het toepassen van Internationale Sociale Voorwaarden bij aanbestedingen boven de Europese drempels in risicovolle categorieën
- Bij alle aanbestedingen die via het categoriemanagement lopen, is gunning – naast prijs en kwaliteit – ook minimaal voor 50 procent op maatschappelijke impact gebaseerd
- In 2020 zijn zes van de 31 generieke inkoopcategorieën circulair: kantoormeubilair, bedrijfskleding, papier en drukwerk, ICT-hardware, catering en afval- en grondstoffenmanagement. – NB. Dit moet oplopen naar tien categorieën in 2022. (uit [kabinetsreactie transitieagenda Circulaire economie](#)).

2.2.2 Manifest en Nationaal Plan MVI '22-'25

Voor toepassing van de doelen uit het Klimaatakkoord in het inkoopproces is voor de Nederlandse overheid een [Nationaal Plan MVI](#) opgesteld. Hierin zijn de MVI-thema's gekoppeld aan de Sustainable Development Goals (SDG's), ook wel Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de VN. Een nieuw manifest MVI '22-'25 is de maak.

Doelen nationaal Plan MVI:

- Klimaatneutraal: Tegengaan van klimaatverandering (SDG 13)
- Circulair inkopen: Stimuleren van een circulaire economie (SDG 6, 8, 9, 12, 13, 14 en 15)
- Milieuvriendelijk inkopen: Tegengaan van milieuverontreiniging, zoals stikstofuitstoot, luchtverontreiniging, gebruik van schadelijke stoffen en pesticiden, mede ter bescherming van de biodiversiteit. Ook tegengaan van voedselverspilling en verminderen van watergebruik en energiegebruik horen hierbij (SDG 15)
- Diversiteit & inclusie: Stimuleren van een diverse en inclusieve samenleving en dito bedrijfsleven, waarin we iedereen behandelen en beoordelen op wat ze kunnen. En niet op wie ze zijn, van wie ze houden, waar ze vandaan komen of wat ze geloven (SDG 10)
- Social Return: Stimuleren van arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (social return) in lijn met het streven naar een diverse en inclusieve samenleving (SDG 8)
- Ketenverantwoordelijkheid: Stimuleren van ketenverantwoordelijkheid van bedrijven. Dat betekent het voorkomen of aanpakken van misstanden bij arbeidsomstandigheden, mensenrechten en milieu. Dit conform de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen (thema internationale sociale voorwaarden of ISV) (SDG 1,2, 3, 8, 12)

Vier hoofdlijnen Nationaal Plan MVI

Om te komen tot een effectievere toepassing van MVI zijn er vier hoofdlijnen die elkaar onderling versterken. Deze zijn gebaseerd op het Nationaal Plan MVI.

1. *Brede borging van MVI in de organisatie.* Om MVI structureel effectiever te maken, moeten we de verantwoordelijkheid voor het halen van de maatschappelijke inkoopdoelen verleggen naar de opdrachtgevers. Dat vraagt om een structurele inbedding in dagelijks beleid en begroting van overheden. IenW zet deze stappen naar borging van duurzaamheid in de lijn per 2022.
2. *Strategische inzet op sectoren.* Om MVI effectiever te maken is een strategische focus op sectoren nodig. IenW is hier volop mee bezig, onder andere met categoriemanagement, GWW-inkoop & [transitiepaden richting duurzame infrastructuur](#) en de beleidsadviesdiensten van de BSK.

Dit heeft diverse redenen:

- lenW kan hier écht het verschil maken
  - Er liggen grote kansen voor verbetering
  - Er gaat grote uitstraling vanuit
  - Er zitten grote risico's in de waardeketen
  - lenW is zelf een grote speler
  - Het sluit aan op belangrijke beleidsthema's, zoals circulaire economie
3. *Minder vrijblijvendheid.* Door te veel vrijblijvendheid ontstaat onvoldoende kracht en consistentie in de overheidsvraag en kan de markt niet veranderen. lenW voldoet aan de 'comply or explain' uit het Nationaal Plan (zie par. 2.4.1.).
4. *Integrale aanpak van MVI.* Bij inkoop komen alle thema's in het ideale geval bij elkaar in één afweging. Opdrachtgever en inkoper bepalen samen (op basis van beleidsambities en mogelijkheden) welke thema's relevant zijn voor hun specifieke inkoop en hoe zwaar deze dan moeten meewegen (met inachtneming van beschikbare middelen en capaciteit). Met de toepassing van het ambitieweb en de instrumenten uit [Aanpak Duurzaam GWW](#) zetten we in op twee zaken: integrale afweging in de MVI-toepassing én mate van MVI-toepassing in het inkoopproces.

2.2.3 Belangrijke overwegingen en principes van MVI bij lenW

Bron: (ISO 20400)

- **Beheersen van risico's (inclusief benutten van kansen):**
Doel van risicomanagement voor MVI bij lenW is identificatie van interne en externe risico's (én kansen) van inkoopactiviteiten. Maar ook om hiervoor prioriteiten vast te stellen én deze risico's en kansen te beheersen. Om vervolgens na te denken over hoe leveranciers overal in de toeleveringsketens in staat zijn te voldoen aan duurzaamheidseisen. Zoals de eisen bij monitoring. Duurzaamheidsafweging is een vast onderdeel van inkoopplannen van lenW-aanbestedingen boven € 50.000. En risicomanagement is daarmee geïntegreerd in onze P&C-cyclus.
- **Adresseren van negatieve duurzaamheidsimpacts met gepaste zorgvuldigheid:**
lenW beheerst voor CO₂-prestatieladder-onderwerpen zowel de CO₂ van de eigen bedrijfsvoering en uitvoering als die in de keten. Door de CO₂-prestatieladder in het inkoopproces toe te passen zijn nadelige duurzaamheidseffecten in de toeleveringsketens te identificeren, voorkomen en/of beheersen.
- **Stellen van prioriteiten met betrekking tot duurzaamheid:**
lenW heeft zijn prioriteiten uitgewerkt in de eerdergenoemde strategieën en legt daarover rekenschap af via de gebruikelijke beleidsverantwoording. Daarnaast rapporteren we in het [duurzaamheidsverslag](#) over duurzaamheidsresultaten in de eigen bedrijfsvoering, uitvoering en manier van samenwerken. Dit doen we transparant en aan de hand van geprioriteerde onderwerpen (materialiteit). Één volgens de richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI), een internationale standaard voor duurzaamheidsverslaglegging. MVI is een van de geprioriteerde materiële onderwerpen. De meest geprioriteerde onderwerpen van MVI-thema's uit de materialiteitsmatrix zijn klimaat/CO₂-neutraal en circulaire economie.
- **Invloed uitoefenen:**
lenW probeert zijn vermogen uit te oefenen om het gedrag van leveranciers en andere stakeholders richting duurzaamheid te beïnvloeden. Dit maken we onder andere zichtbaar in de RWS-[marktvisie](#), die we samen met de markt ontwikkelden. En ook tijdens de RWS-marktdagen, de lenW-deelname aan diverse buyergroups, de marktconsultaties in categoriemanagement en de marktconsultaties in aanloop naar Europese aanbestedingen en projecten.

2.3 Terugblik MVI '16-'20

Om vooruit te kijken én een stap verder te komen in het creëren van maatschappelijke impact via het inkoopproces met MVI-acties, is het van belang om eerst terug te kijken.

Terugblik MVI-kaders en -richtlijnen '16-'20

Op 8 december 2016 hebben overheden (waaronder de Rijksoverheid) en organisaties/instellingen (die belast zijn met het uitvoeren van een publieke taak) het [Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2016-2020](#) (IenW/DGMI) ondertekend.

Het manifest MVI schetst in hoofdlijnen de gedeelde MVI-ambities van Nederlandse overheden. En vraagt overheden om voor de eigen organisatie een actieplan MVI op te stellen.

Via het manifest MVI hebben bestuurders van overheden zich verbonden aan de ambitie om de effectiviteit en impact van MVI te vergroten. Het manifest is namens de Rijksoverheid ondertekend door de vijf beleidsinhoudelijk betrokken departementen. Dit zijn Infrastructuur en Milieu, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Buitenlandse Zaken én Economische Zaken. Het manifest '16-'20 is verlengd en de bestuurlijke afspraken uit het manifest zijn ook in 2021 voortgezet. Het nieuwe manifest volgt naar verwachting medio 2022.

In 2017 heeft het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor het inkoopstelsel van de Rijksoverheid een [MVI-actieplan](#) opgesteld. Dat richt zich expliciet op de generieke inkoop via categoriemanagement bij de Rijksoverheid. Behalve daar waar de MVI-kaderstelling al een bredere werking heeft. Doelen en ambities voor specifieke inkoop zijn geen onderdeel van dit actieplan, maar komen in eigen actieplannen van de diverse ministeries. Datzelfde jaar heeft IenW zijn eigen [actieplan MVI '16-'20](#) opgesteld en gepubliceerd.

2.3.1 Terugblik MVI-acties Actieplan '16-'20

Doorontwikkeling en toepassing van MVI bij IenW-inkoopprocessen krijgen steeds meer aandacht en nemen daardoor toe. Door de uitvoering van de acties uit het MVI-actieplan '16-'20 (met verlenging naar 2021) én de doorontwikkeling van duurzaamheid in de IenW-organisatie boeken we de afgelopen jaren voortgang met MVI:

Wat loopt goed

- ✓ De ambitie van de Rijksinkoop-strategie is duidelijk: creëren van maatschappelijke waarde via het inkoopproces. Daarvoor past IenW de volgende MVI-thema's toe: Milieuvriendelijk (klimaatneutraal) inkopen, Circulair inkopen (inclusief biobased), Social Return (SR) en Internationale Sociale Voorwaarden (ISV). Mét aandacht voor innovatiegericht en MKB-vriendelijk inkopen.
- ✓ IenW is door zijn schaalgrootte en beleidscoördinatie op MVI een koploper in de toepassing en resultaten. Er is zelfs sprake van een duidelijke groei in de toepassing van MVI. En dat ondanks de Coronaproblematiek (voor samenleving én bedrijfsleven) en de PAS- en PFAS-problematiek (in diverse branches, waaronder de GWW). In totaal werd in 2020 bij 146 Europese aanbestedingen MVI toegepast, tegen 88 keer in 2019.
- ✓ Ook leverde MVI een belangrijke bijdrage aan het behalen van trede 4 van de CO₂PL. Eén van de voorwaarden hiervoor was het toepassen van de CO₂PL bij 3 ICT-aanbestedingen door RWS CIV. Inmiddels draagt de inkoopketen van IenW bij aan het behoud van CO₂PL trede 5.
- ✓ De Grond, weg en waterbouw (GWW)-sector behaalde in 2020 positieve resultaten, bijvoorbeeld door in meer dan 30 projecten het instrument Milieu Kosten Indicator toe te passen. Sinds 2019 werken we met de [strategie Klimaatneutrale en circulaire rijksinfrastructuren](#) (KCI; vastgesteld door de Bestuursraad

lenW) aan de ambitie van klimaatneutrale en circulaire rijksinfrastructuurprojecten in 2030. Het programma – waarmee we de KCI-strategie implementeren – is uitgewerkt in [vier routes](#) (transitiepaden):

1. Bouwplaats en bouwlogistiek
2. Kunstwerken
3. Kustlijnzorg en Vaargeulonderhoud
4. Wegverharding

Samen met de sector en de medeoverheden ontwikkelen we voor elke route een gezamenlijke routekaart.

- ✓ Bij inkoop van de Rijksoverheid krijgt MVI steeds meer vorm in categorieplannen en in rijksbrede aanbestedingen. De productgroep kantoormeubilair, onderdeel van de categorie Werkplekomgeving, is 100% circulair ingericht. Dit betekent dat alle overeenkomsten binnen het inkoopsegment voor de hele Rijksoverheid circulair zijn ingericht. Hiermee voldoet lenW aan het uitvoeringskader van de Rijksinkoopstrategie. Ook de komende jaren zet de categorie (samen met deelnemers en leveranciers) de transitie voort, om zo toe te werken naar het Rijksdoel ‘Nederland circulair in 2050’. In het categorieplan van de categorie Duurzame Inzetbaarheid zijn diversiteit & inclusie en social return opgenomen als onderdeel van de strategie ‘HRM inkopen met sociale impact’.

Wat kan (nog) beter

- ++ Als inkoopende organisatie is het belangrijk dat lenW de inkoopfunctie blijft ontwikkelen. Het is belangrijk om vroegtijdig bij opdrachtgevers aan tafel te zitten, zodat duurzame toepassing alle kansen krijgt. Liefst voordat plannen nader vorm krijgen en ze niet vroegtijdig door financiële onzekerheden of complexiteit van het proces afvallen. Ook is het een uitdaging om MVI-thema’s goed in te bedden in het eigen inkoopproces. Het aanleg- en onderhoudsproces van RWS heeft hier vanwege de omvang een groot aandeel in en krijgt vorm via marktdialogen.
- ++ Het BSR-besluit om MVI-toepassing bij iedere inkoopopdracht > € 50.000 af te wegen is niet altijd goed uitvoerbaar. Zoals bij opdrachten die weinig kans maken op maatschappelijke waardecreatie. Dat kan bijvoorbeeld gaan om advies- en onderzoekopdrachten, die zich (door financiële omvang en/of type opdracht) niet persé lenen voor toepassing van MVI en/of verzwaaring van een inkoopproces. lenW bevindt zich dan ook in een overgangsfase met een aantal uitdagingen:
  - Zo bleek uit een interne evaluatie uit 2020 dat lenW-beleids DG’s duurzaamheid nog niet altijd vanzelf meenemen in de verschillende fasen van opdrachten aan bijvoorbeeld RWS. Dit ondanks de handvatten en instrumenten die daarvoor beschikbaar zijn, zoals de Handreiking Verduurzaming MIRT en het ambitieweb. Het BSR-besluit om duurzaamheid per 2022 in de lijn te borgen moet hier positief aan bijdragen.
  - Ook is er behoefte aan meer samenhang tussen de verschillende duurzaamheidsthema’s. Dat vraagt om goede interne samenwerking, zoals het uitwisselen van kennis en ervaring. Iets dat door het opheffen van de programmateam duurzaam lenW niet meer automatisch plaatsvindt. Op deze manier verduurzaamt de hele sector en ontstaan een gezamenlijke aanpak en inkoopstrategie.
  - Door de sterke focus op milieu (CE) en klimaataspecten van MVI door zijn (i.c. voormalige klimaat) beleidsverantwoordelijkheid is er minder aandacht voor sociaal inkopen (kansen voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en sociaal inkopen in de keten).
  - Verder is het MVI-thema Diversiteit & Inclusie uit het Nationaal Plan MVI ’21-’25 relatief nieuw. Hiervoor is nog geen doorvertaling naar de inkoopuitvoering gemaakt en er is ook nog geen instrument voor ontwikkeld.
  - In 2021 zijn de transitiepaden verder geïmplementeerd met het opstellen van onder andere 4 routekaarten. Samenwerking met de markt en medeoverheden krijgt steeds meer vorm.
  - Voor het bereiken van doelen en ambities én inzet van de instrumenten is het monitoren van onze resultaten (bijv. CO₂-emissies, circulariteit, banencreatie) van de inkoopinspanningen onontbeerlijk. Maar hier is nog geen instrument voor beschikbaar.

lenW heeft behalve de monitoring van de toepassing van MVI bij de individuele aanbestedingen boven de EU-drempel en de toepassing van Dubocalc en de MKI bij de GWW-aanbestedingen, geen inkoopbreed instrument beschikbaar om op effectieve en efficiënt mogelijke wijze de effecten van toepassing van MVI in het inkoopproces te monitoren en in een rapportage weer te geven. Hierdoor is onvoldoende focus op basis van inzicht mogelijk op die aanbestedingen daar waar de waarde creatie daadwerkelijk gerealiseerd wordt.

In onderzoeken, evaluaties en gesprekken komen de volgende conclusies naar voren:

- Opdrachtgevers van inkoopopdrachten en aanbestedingen hechten er nog weinig belang aan om met al hun opdrachten boven de € 50.000 bij te dragen aan beleidsdoelstellingen.
- Kennis, verwachtingen en doelen van stakeholders van beleid, bedrijfsvoering, uitvoering en inkoop bij het aanbestedingsproces komen niet altijd overeen.
- Opdrachtgevers en inkopers van inkoopopdrachten en aanbestedingen ervaren druk en diverse barrières (ontbreken van kennis, complexiteit in toepassing, onzichtbare resultaten, meerkosten) bij het toepassen van MVI. Financiën blijkt de grootste barrière.
- De belangrijkste doelen voor opdrachtgevers van inkoopprocessen zijn tijdigheid en juridische en financiële resultaten. Boven het creëren van maatschappelijke impact.
- De effecten van MVI-toepassing in het inkoopproces zijn niet goed zichtbaar.
- Het zwaartepunt van MVI-toepassing ligt op milieuaspecten
- Er is minder aandacht voor sociale MVI-aspecten.

2.4 Afbakening en scope MVI-kaders

Het actieplan is nodig om de doelstellingen uit de Rijksinkoopstrategie en de afspraken binnen de Rijksoverheid te kunnen toepassen in de inkoopuitvoering. Zodat de aanbestedingen vanaf de EU-drempel vanuit de inkoopuitvoering in de MVI Zelfevaluatie (ZET) Tool te registreren zijn (voor de rijksbrede rapportage over toepassing in het aanbestedingsproces). Het actieplan is voor lenW een belangrijk instrument dat helpt om duurzaamheidsambities te realiseren. Deze ambities gaan onder andere over het verminderen van CO₂-emissies, de transitie naar een circulaire economie, kansen creëren voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en het verwezenlijken van een duurzame gebiedsontwikkeling.

2.4.1 Comply or explain

Binnen de duurzaamheidsambities van lenW geldt in het algemeen: 'Duurzaamheid is onderdeel van al ons werk (comply or explain)'.

In het [Nationaal Plan MVI](#) en het volgende manifest '22-'25 (in ontwikkeling) spreken ondertekenaars een 'comply or explain' af. Daarin verplichten deelnemende overheden zichzelf om werk te maken van de zelf opgelegde beleidsdoelen en afspraken. Om daar vervolgens transparant over te rapporteren en zo nodig uit te leggen waarom de beoogde inzet en/of het resultaat soms niet is gehaald. Met de volgende plannen voldoet lenW aan de 'comply or explain' afspraken uit het Nationaal Plan MVI: de vigerende Rijksinkoopstrategie, het Rijk MVI-actieplan voor generieke rijksinkoop, het lenW MVI-actieplan, de rapportage in de MVI-ZET tool, de Jaarrapportage bedrijfsvoering Rijk en het lenW duurzaamheidsverslag. Bij twee van de MVI-thema's geldt bij lenW een comply or explain: Social return en CO₂-neutraal inkopen (H3).

2.4.2 Categoriemanagement: streven 50% gunnen op maatschappelijke waarde

De Rijksinkoopstrategie stelt dat er binnen het categoriemanagement met 50% wordt gegund op maatschappelijke waarde. Hier is geen nadere uitleg aan gegeven. lenW beschouwt deze stelling als volgt: Binnen het categoriemanagement van lenW gunnen we zoveel mogelijk op maatschappelijke waarde (50% is het streven). Alle toepassingen om te komen tot een vorm van maatschappelijke waarde in het proces en de aanbesteding tellen mee. Dat geldt bijvoorbeeld voor de mate van duurzaamheid in de specificatie en de kansen voor duurzaamheid in de nadere overeenkomsten.

Nieuwe richtlijn 1. Een richtlijn voor categoriemanagement van lenW is dat we zoveel mogelijk gunnen op maatschappelijke waarde, waarbij 50 procent het streven is. Daarbij tellen alle toepassingen om te komen tot maatschappelijke waarde in het proces en de aanbesteding om tot te komen tot een (raam)overeenkomst mee, waaronder de mate van duurzaamheid in de specificatie en de kansen voor duurzaamheid in de nadere overeenkomsten. De categorieplannen geven hier nader vorm aan.

Actiehouder: Categoriemanagement van lenW in afstemming met CDFEZ/CDI.

Planning: Per direct, in ieder geval bij de totstandkoming van (herziene/nieuwe) categorieplannen en aanbestedingen t.b.v. categoriemanagement.

2.4.3 Afbakening en raakvlakken met andere strategieën, visies en plannen

Voor klimaatneutraal en circulair werken in de lenW-bedrijfsvoering en -uitvoering is de richting bepaald in strategieën. Deze strategieën zijn leidend voor het duurzaam handelen door lenW-medewerkers. Twee strategieën, een visie en een handreiking zijn aangenomen door de Bestuursraad. De areaalstrategie is nog in ontwikkeling en het Nationaal Plan is naar de Tweede Kamer verzonden. Het actieplan MVI heeft raakvlakken met onderstaande strategieën en visie:

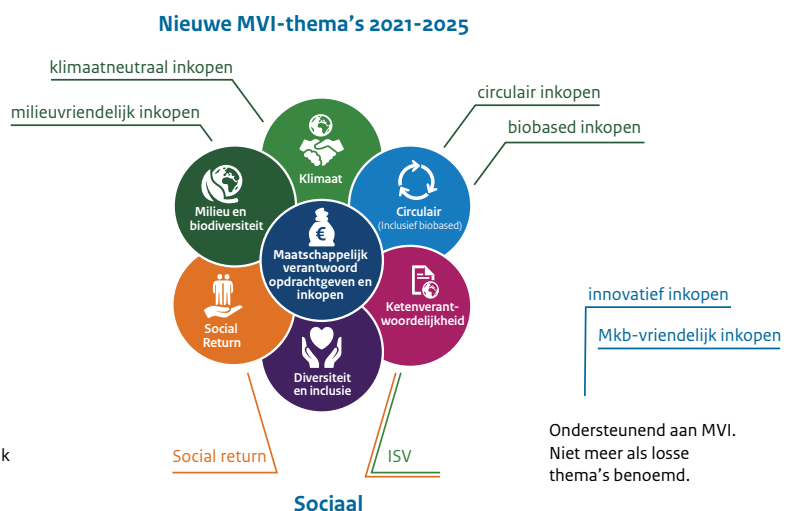
- 2018: Strategie lenW Energie- en Klimaatneutraal
- 2019: Strategie: [Naar Klimaatneutrale en Circulaire Rijksinfrastructuren](#)
- 2020: Visie lenW werkt Circulair
- 2020: [Handreiking verduurzaming MIRT](#)
- 2021: Nationaal Plan MVI
- 2021/2022: Herijking lenW Energie en Klimaatneutraal naar Klimaatneutrale en Circulaire bedrijfsvoering lenW
- In ontwikkeling: Arealstrategie
- In ontwikkeling: Manifest MVI '22-'25

De thema's en doelstellingen uit de Rijksinkoopstrategie en het Nationaal Plan MVI zijn niet geheel in overeenstemming, zie figuur 2. lenW heeft hierin eigen prioriteiten. En zorgt er ook voor dat alle thema's zo terugkomen dat lenW bijdraagt aan: de MVI-doelstellingen van het Rijk, de ambitie van lenW én de daarover gemaakte afspraken.

MVI-thema's op mvicriteria.nl

Bodem en Water
 Energie en Klimaat
 Materialen en Grondstoffen
 Ecologie en Biodiversiteit
 Gezondheid, Welzijn en Leefomgeving
 Dierenwelzijn

— MVI-thema's uit Plan van Aanpak
 — MVI 2015-2020 en MVI ZET

Figuur 2: Verschillen Rijksinkoopstrategie en Nationaal Plan MVI

2.5 Inkoopcijfers lenW-organisatie

Om globale inzage in inkoopomvang van de lenW-organisatie te geven, schetsen we hier de inkoopcijfers. Deze zijn exclusief de inkoopwaarde van lenW-categoriemanagement voor andere departementen. Het aantal inkoopopdrachten van lenW bedroeg in 2020 19.940 stuks, met een waarde van circa € 3.7 mld in 2020 (excl. opdrachten binnen lenW categoriemanagementcontracten door andere departementen).

2.6 Stakeholders inkoopbeleid en inkoopproces

Voor dit actieplan zijn de volgende stakeholders voor het MVI-beleid en uit de MVI-inkoopketen in beeld gebracht:

Eigenaar beleid en kaderstelling Maatschappelijk Verantwoord Inkopen	Dir. CDFEZ, CDFEZ is bij lenW regisseur van de planning en control cyclus. Doelen: ambities realiseren in beleid en uitvoering, beheersing realiseren over beleid en bedrijfsvoering én het naleven van de kaders borgen.
Bestuurders en opdrachtgevers	Bestuurders (de leden van de Bestuursraad) treden vooral op als bestuurlijk sponsor en opdrachtgever voor duurzaamheidsdoelen. Vanuit een formele beslisbevoegdheid spoort de bestuurder de budgethouder aan om MVI in zijn inkoopbehoefte mee te nemen. Ook als dit soms tot meer complexiteit/hogere kosten leidt. Verder faciliteert de bestuurder de inkomer met de benodigde kaders en draagt deze zorg voor kennisontsluiting en (zo nodig) extra capaciteit. Sowieso brengt de bestuurder goede voorbeelden onder de aandacht van zijn achterban, om zo extra aandacht voor MVI te genereren. De bestuurders en beleidsverantwoordelijken hebben een dubbelrol. Zij zijn ten eerste inhoudelijk verantwoordelijk voor MVI-beleid en sturing. Daarnaast zijn ze verantwoordelijk voor het inkoopopdrachtgeverschap en voor opdrachten aan uitvoeringsorganisaties die uitmonden in inkoopopdrachten.
Bestuursstaf RWS en CPO RWS	Feitelijk de 'eigenaar' van de MVI-doelen namens DG RWS. Vanuit duurzaam opdrachtgeverschap dagen zij vooral RWS-opdrachtgevers, projectleiding en inkoopadviseur uit om een zo duurzaam mogelijk product, dienst of werk te krijgen. Dit conform gesteld(e) beleid, kaders en richtlijnen. Zij dragen het belang hiervan ook zelf uit binnen de kolom.
CDI en CDI Office lenW	De CDI draagt binnen het ministerie zorg voor het inkoopbeleid en behartigt Rijksbreed het departementale belang. En is lid van directeuren duurzaam overleg en ICIA-portefeuille beleidsdoelen/MVI Rijk. De CDI Office lenW vertaalt het rijksbrede inkoopbeleid, onder andere voor: Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI), een goed werkend stelsel dat voorziet in duiding van beleid, kaders, informatievoorziening, communicatie en monitoring (toezicht) voor inkoop bij lenW.
Hoofden Inkoopuitvoeringsorganisaties: IUC/BSK, IUC BV RWS (RWS CD), SIC RWS CIV, SIC RWS GPO, SIC RWS PPO, RWS WVL	Verantwoordelijk voor de implementatie van MVI in de inkoopuitvoering, voor de toepassing van MVI en MVI-monitoring en -rapportage van de betreffende inkoopuitvoeringsorganisatie.
Inkoopadviseurs	Faciliteren de budgethouder/opdrachtgever in het inkoopproces. Passen het ambitieweb toe, denken mee over mogelijkheden om het (resultaat uit het) inkooptraject nog verder te verduurzamen. Inkoopadviseurs stimuleren de opdrachtgever tot actie op MVI-doelen voor zover zij die zelf vanuit hun taakuitvoering en vanuit het inkoopproces kunnen beïnvloeden. Dit wordt verdeeld over de inkoopcentra (inkoopuitvoering) en de kadersteller (inkoopbeleid). Inkoop levert de bestuurder monitoringsinformatie over of MVI-aspecten zijn meegenomen in de inkooptrajecten.
Categoriemanagement lenW	Namens het categorieteam verantwoordelijk voor het opnemen van MVI in het categorieplan, de implementatie van MVI in de inkoopuitvoering (aanbestedingen en raamovereenkomsten), voor de toepassing van MVI in de contractuitvoering en MVI-monitoring en -rapportage van de betreffende categorie.

Contractmanager	Monitort het nakomen van afspraken die gemaakt zijn in het inkoopproces. De contractmanager voert ook het voortgangsgesprek over de monitoring met de opdrachtnemer. De rol van contractmanager kan op diverse plaatsen in de organisatie gepositioneerd zijn: bij een inkoopuitvoeringsorganisatie, bij het categoriemanagement of in de organisatie van de opdrachtgever.
Directoraat-Generaal Overheidsorganisatie (DGOO) Facilitair Huisvesting Rijk (FHR)	Ontwikkelt onder leiding van de CPO Rijk beleid en kaders voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen binnen de Rijksoverheid.
Programmteam Duurzaam lenW	Fungeert als aanjager en brengt vragen en expertise bij elkaar. Het team bestaat uit vertegenwoordigers vanuit de Bestuurskern en RWS. Andere onderdelen van lenW (zoals de ILT en het PBL) zijn agenda-lid.
UDAC/OenP/D&H	Verzorgt de aansluiting tussen de duurzame ambities van lenW en de duurzaamheid van de eigen bedrijfsvoering. Behandelt de volgende dossiers: CO ₂ -prestatieladder, Duurzaamheidsverslag lenW, Anders Reizen, Circulaire bedrijfsvoering, Afvalketen, Catering, lid van Programma Versnelling Duurzame Bedrijfsvoering Rijk.
MVI-team DGMI/DLCE	Coördinatie van het overheidsbrede MVI-beleid en de bijbehorende governance naar andere overheden, monitoren van MVI-effecten op eigen beleidsdoelen, voorzetten beleid van circulair en klimaatneutraal inkopen en internationale MVI-activiteiten. Opsteller Manifest MVI en Nationaal Plan MVI '21-'25.
Beleidsmakers en kennishouders	Beleidsmakers en kennishouders (inhoudelijke en juridische experts) schakelen met CDI-Office over de laatste MVI-ontwikkelingen en dragen bij aan de opzet van overheidsbrede instrumenten.
Klant van CDV's/ klantenraadsleden/ contractmanagers	Benadrukken de aandacht voor duurzaamheid in het afnemen van (facilitaire) diensten bij conerndienstverleners (CDV's) en IUC's (categoriemanagement). En bepalen/stimuleren duurzaamheid in het dienstverleningsaanbod aan eigen klanten/opdrachtgevers.
Concern Dienstverleners (CDV's)	Vertalen de vraag van hun klanten (o.a. lenW/RWS) door naar producten. Hebben ook de rijks-producten en dienstencatalogus (RPDC) opgesteld. Inkoop en afname voor de RPDC verlopen via hen. RPDC moet voldoen aan de doelen en ambities van de Rijksinkoopstrategie en (waar mogelijk) aan de duurzame doelen van lenW.

Tabel 1: Stakeholders MVI lenW

2.7 Politieke context

lenW is enerzijds een 'gewoon' departement dat net als andere overheden inkoop en daarin maatschappelijke impact wil creëren. Hierin spelen de inkopers en opdrachtgevers/ budgethouders van lenW een grote rol. lenW vertaalt de inkoopbeleidskaders van het Rijk op hoofdlijnen door in acties in dit plan. Daarbij is BZK beleidsverantwoordelijk voor het Rijksinkoopstelsel. Dat geldt ook voor het rijksbrede categoriemanagement, dat de basis vormt voor het samen inkopen van generieke inkoopbehoeftes van het Rijk.

Anderzijds heeft lenW een rol als departement met een beleidsverantwoordelijkheid op circulaire economie. En fungeert als coördinerend departement van het overheidsbrede MVI-beleid MVI, waaronder het Manifest, het nationaal Plan MVI '21-'25 en coördinatie van buyergroups. Hierdoor heeft lenW ook een politiek belang dat de overheid haar inkopen gaat benutten voor maatschappelijke waardecreatie.

Dit actieplan gaat in op verduurzaming van lenW-inkopen voor beleid, bedrijfsvoering én uitvoering. En gaat in op MVI-afspraken waaraan lenW zich committeert, los van eventueel Rijksbreed beleid. Op alle gebieden sluit lenW zich aan bij de rijksbrede standaarden, op specifieke onderwerpen wil lenW een voorbeeld stellen en vooroplopen.

2.8 Ontwikkelingen

Deze paragraaf beschrijft de belangrijkste MVI-ontwikkelingen bij de Rijksoverheid.

Nieuwe MVI-onderwerpen

Er ontstaan nieuwe onderwerpen die het MVI-beleid kunnen raken en van belang zijn om te volgen. Dit zijn onderwerpen als sociale innovatie, gezondheid/welzijn etc.

Fit-for-55 – Green Deal Europese Commissie

Het is nog onduidelijk of NL haar Rijksinkoopstrategie moet aanpassen aan het [Fit-for-55](#)-pakket van de Europese Commissie. Deze 10 wetsvoorstellen ter uitvoering van de Green Deal hebben als doel: 55% minder CO₂ uitstoot in 2030. Mogelijke gevolgen voor het IenW-opdrachtgeverschap en voor IenW-aanbestedingen zijn:

- In 2030 moet zowel het primaire als het finale energieverbruik gedaald zijn, met respectievelijk 39% en 36%.
- Versnelling van overgang naar een groener energiesysteem door de aanscherping van de Richtlijn hernieuwbare energie: in 2030 moet 40% van de energie uit hernieuwbare bronnen komen.
- Met de herziening van het bestaande EU-systeem van verhandelbare emissierechten (ETS) wil de Europese Commissie het aantal emissierechten verlagen (uitgegeven onder het ETS, de 'cap', de limiet). Ook wil de commissie de maritieme transportsector onderbrengen bij het huidige ETS. En voor de bouw- en wegvervoersector een afzonderlijk emissiehandelssysteem instellen.
- De Europese Commissie stelt een herziening voor van de bestaande Verordening tot vaststelling van CO₂-emissienormen voor nieuwe personenauto's en nieuwe lichte bedrijfsvoertuigen (Verordening (EU) 2019/631).
- Doel van emissievrije mobiliteit hangt samen met de uitrol van een netwerk voor oplaad- en tankinfrastructuur voor schonere voertuigen. De Europese Commissie kwam daarom ook met een voorstel voor een Verordening voor de infrastructuur van alternatieve brandstoffen die de bestaande richtlijn vervangt.
- Het invoeren van een koolstofprijs voor de import van een aantal zeer vervuilende producten, zoals ijzer en staal, door een nieuw koolstofcorrectiemechanisme aan de grens. Hiermee wil de Commissie 'koolstoflekkage' voorkomen.

De voorstellen zijn aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegd.

CO₂-compensatiebeleid

Binnen de Rijksoverheid gaan geluiden op om te kijken naar het CO₂-compensatiebeleid van de bedrijfsvoering van de Rijksoverheid.

Buyergroups

Een buyergroup is een samenwerkingsverband van verschillende publieke opdrachtgevers die samen afstemmen hoe ze duurzaam gaan inkopen binnen concrete inkooptrajecten. In sommige gevallen **gebeurt dit** samen met NGO's en marktpartijen en komen hier nadere afspraken uit voort zoals diverse Green Deals. RWS kijkt naar eigen sectorbrede Green Deals en initiatieven buiten de GWW sector als [Circulair en Fair ICT](#).

Transitiepaden

In de strategie voor klimaatneutrale en circulaire rijksinfrastructuurprojecten zijn acht transitiepaden uitgetekend, voor verschillende typen werksoorten en infrastructuur. Op basis van de transitiepaden werken marktpartijen, kennisinstituten en verschillende overheden dit jaar een routekaart uit voor elk transitiepad. Doel van deze samenwerking is de overgang naar een duurzame sector te realiseren. RWS is de grootste speler in de markt, maar de opdrachten van andere overheden samen zijn groter dan die van RWS. De rol van overheden hierin is om bijvoorbeeld te kijken naar toepasselijkheid van aanbestedingscriteria, een CO₂-prijs of het organiseren van een buyergroup.

Materialenpaspoort

WVL kijkt naar de toepassing van materialenpaspoorten bij GWW-inkoop en bij vastgoed.

Doorontwikkeling MVI-zelfevaluatie tool

lenW rapporteert over zijn Europese aanbestedingen via de MVI-ZET-tool. Dit is het overheidsbrede instrument voor monitoring en rapportage van MVI in het aanbestedingsproces. Het stelt rapportage via de MVI-ZET verplicht voor aanbestedingen boven de EU-drempel. Op dit moment is er geen instrument beschikbaar voor monitoring en rapportage over gerealiseerde maatschappelijke impact via het inkoopproces (zie H3.3).

Proportionaliteit

De aanbesteding voor beleidsadviesdiensten II (BADI) is een pilot in de toepassing van duurzaamheid bij de inkoop van adviesdiensten. Hierin is het volgende opgenomen: minimumeisen t.a.v. duurzame bedrijfsvoering van inschrijvers (CO₂ PL trede 4 of vergelijkbaar), selectiecriteria ten aanzien van bijdragen aan Social Return en gunnings- en subgunningscriteria die om twee plannen van aanpak vragen: één aan de hand van de uitkomsten van het toegepaste ambitieweb en de tweede over innovatie.

Naar 10 circulaire categorieën

Doel van het Rijk is om in 2023 tien inkoopcategorieën (in ieder geval de inkoopgebieden kantoor-meubilair, bedrijfskleding, papier en drukwerk, ICT-hardware, catering en afval- en grondstoffenmanagement) circulair ingericht te hebben. Bij de categorie Werkplekomgeving zijn in het inkoopsegment kantoormeubilair alle overeenkomsten voor de hele Rijksoverheid circulair ingericht. Hiermee voldoet I&W aan het uitvoeringskader van de Rijksinkoopstrategie. De circulariteit van het inkoopsegment papier wordt in 2022 nader uitgewerkt. Op dit moment is het onduidelijk welke 10 categorieën er na de onlangs afgeronde herindeling van het rijkscategoriemanagement worden bedoeld en welke gevolgen dit voor lenW categoriemanagement heeft.

Tijdelijke stijging grondstofprijzen

De vraag naar grondstoffen stijgt explosief. Dit komt omdat economieën wereldwijd weer aantrekken na de dip tijdens de coronacrisis. Doordat de vraag stijgt, stijgen ook de prijzen. Men verwacht dat dit een tijdelijk effect is, onbekende duur. Vraag en aanbod zullen hierdoor een nieuw evenwicht vinden, een trend die zichtbaar is op alle leveranciersmarkten. Overigens stijgen door verhoging van de grondstoffenprijs de inkooprijzen, waardoor de budgettaire ruimte voor investering in verduurzaming mogelijk afneemt.

Actie 1: Actief volgen van de MVI-ontwikkelingen, zoals CO₂-compensatie, circulaire categorieën, [Fit-for-55](#) en proportionaliteit MVI bij diensteninkoop. Kennisdeling met o.a. MVI kennishouders, klantenraden en CDI-Office. Zo nodig organiseren van kennissessies, formuleren van nieuwe MVI-richtlijnen en MVI-acties (actiehouder CDI-Office).

Actiehouders: CDFEZ/CDI-office, categoriemanagement lenW en inkooporganisaties/ domeinen lenW.

Planning: Continu.

2.9 Relevante regels en beleid

Deze paragraaf beschrijft de belangrijkste regels en beleid die van invloed zijn op MVI.

Aanbestedingswet 2012 en algemene rijksinkoopvoorwaarden

Op de aanbestedingen van lenW zijn de aanbestedingswet 2012 en de gids proportionaliteit van toepassing. Standaard voorwaarden in de overeenkomsten zijn de ARIV (Algemene Rijksinkoopvoorwaarden), de ARVODI (Algemene Rijksinkoopvoorwaarden voor het verstrekken van Diensten) en bij passende overeenkomsten de ARBIT (Algemene Rijksinkoopvoorwaarden bij IT-opdrachten). Zowel de aanbestedingswet als de diverse algemene rijksinkoopvoorwaarden bieden voldoende ruimte voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen.

Green Public Procurement EU (GPP)

De Europese Commissie biedt met de laatste aanpassingen van de Europese Richtlijnen (waar de overheidsopdracht aan moet voldoen) ruimte voor 'Green Public Procurement'. Daarnaast heeft de EC Buying Green een handboek uitgebracht over Maatschappelijk Verantwoord Inkopen. De Rijksoverheid voldoet met de Rijksinkoopstrategie, het MVI-actieplan en de individuele MVI-actieplannen per departement aan de vrijwillige Green Public Procurement richtlijnen van de Europese Commissie.

MVI toepassen bij opdrachten > € 50.000

Het BSR-besluit (2016) tot toepassing van MVI bij iedere inkoopopdracht > € 50.000 is niet altijd goed uitvoerbaar bij opdrachten met geringe kansen voor resultaten op maatschappelijke waardecreatie. Zo lenen dienstverlening-, advies- en onderzoeksopdrachten zich door financiële omvang en type opdracht uit proportionaliteitsoogpunt niet per definitie voor toepassing van MVI en/of verzwaring van een inkoopproces. Daarom is het aan te raden om per inkoopuitvoeringsorganisatie de uitzonderingen in beeld te brengen en daar besluiten over te nemen.

Gezien de grootte van de bedragen die in de GWW-projectinkoop bij RWS GPO, PPO en CIV omgaan, is er voor een deel van de MVI-toepassing maatwerk vereist. Enerzijds om de doelmatigheid niet uit het oog te verliezen. En ook om als een van de grootste opdrachtgevers van Nederland juist daar waar de meeste impact te verwachten is het verschil in de markt te maken.

Actie 2: Per inkoopuitvoeringsorganisatie een kader opstellen over welke uitzonderingsgevallen (comply or explain) niet aan de (BSR besluit 2016) 'MVI toepassen bij opdrachten > € 50.000-regel' voldoen. En dit na afstemming ter besluitvorming aan CDFEZ/CDI voorleggen.

Actiehouders: Alle inkoopuitvoeringsorganisaties/domeinen.

Planning: Besluitvorming eind 2022.

3 MVI-thema's

Dit hoofdstuk gaat nader in op de MVI-thema's en hoe deze door lenW inkopen bijdragen aan 'Inkopen met Impact, beschikbare instrumenten en monitoring en rapportage'. Ook komen de benodigde acties voorbij. Acties die te maken hebben met organisatiebrede onderwerpen en/of governance staan vermeld in hoofdstuk 4.

3.1 MVI – 'Maatschappelijke waarde creatie door het inkoopproces'

3.1.1 MVI in 8 stappen

Dit is de globale lenW-werkwijze voor het toepassen van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen:

1. Waarom en wat: doelstelling & visie bepalen
2. Interne organisatie: intern draagvlak bepalen en organisatie samenstellen
3. Vraagstelling: marktconsultatie, opdrachtdefinitie op basis van doestellingen en draagvlak, toepassing MVI aan de hand van het ambitieweb
4. Multidisciplinaire samenwerking: samenwerking met interne en externe stakeholders (voorkeur functioneel uitvragen)
5. Aanbestedingsprocedure: correcte aanbestedingsprocedure uitvoeren (mogelijkheden bieden voor samenwerkende marktpartijen en innovatie)
6. Meten en beoordelen: beoordelen mate maatschappelijke impact in de aanbiedingen voor gunning
7. Borging realisatie: borgen van maatschappelijke impact na gunning
8. Contractmanagement: monitoring en rapportage, onderhoud en evaluatie van samenwerking gedurende de contractperiode

Bron: [Handreiking monitoring en contractuele borging MVI](#)

In bijlage VI is een checklist Duurzaam inkoopproces opgenomen die door de inkoopuitvoering te gebruiken is door toepassing van MVI in het inkoopproces.

MVI vindt weliswaar lenW breed plaats, maar dan voornamelijk op aanbesteding- en projectniveau en niet zoals het categoriemanagement op productgroep-niveau. Om de kansen voor MVI nader te verkennen, dagen we de inkooporganisaties/domeinen uit om een impact-top 5 van productgroepen van hun eigen organisaties te maken. Om deze vervolgens nader te verkennen en acties te formuleren om MVI breder toe te passen binnen die productgroepen. De aanpak, ervaringen, kennis en resultaten delen we in de MVI-werkgroep.

Actie 3: Stel een top 5-impact productgroepen op per inkooporganisatie/domein voor '22-'25, formuleer ambitieuze acties tot brede toepassing van MVI binnen die productgroep en plan deze in '22-'25. Om vervolgens de aanpak, ervaringen, kennis en resultaten delen in de MVI-werkgroep.
Actiehouders: Hoofden inkooporganisaties/domeinen van lenW.
Planning: In 2022 top 5 en acties in beeld gebracht. Vanaf januari 2023 uitvoering acties.

Binnen GWW-inkoop hanteert RWS Grote projecten (GPO) de richtlijn om te gunnen op 35% maatschappelijke impact. RWS PPO gunt op 25% maatschappelijke impact door de MKI als gewicht in de beste prijs kwaliteitverhouding gunning te hanteren. Monitoring gaat via de ICG-database; voor meer structureel monitoren is een monitoringtool nodig. Het vergt nader onderzoek of het mogelijk is om deze percentages ook bij de andere inkooporganisaties/domeinen te kunnen hanteren, voor welk type inkoop dit zou kunnen gelden en wat de randvoorwaarden zijn.

Actie 4: Onderzoek naar mogelijkheden om de 35%/25% gunning op maatschappelijke impact (MKI als gewicht in BPKV uit de GWW) ook voor andere inkooporganisaties te laten gelden, voor welk type inkoop en wat de randvoorwaarden zijn.

Actiehouder: MVI werkgroepleden/kennishouders MVI.

Planning: Eind 2023.

Met het borgen in de lijn van duurzaamheid én de extra aandacht voor opdrachtgeverschap is het te overwegen om een getrapte toekomstmodel voor duurzaamheid in contracten (contractuele opties) mee te nemen. Komen er meer middelen vrij, dan is het te overwegen om de mate van duurzaamheid in de contracten op te voeren. Dit kan alleen (rechtmatigheid) als dit in de aanbestedingen als optie al is meegenomen.

Actie 5: Onderzoek naar en toetsing van mogelijkheden voor getrapte duurzaamheid in aanbestedingen en overeenkomsten (contractuele opties).

Actiehouders: MVI werkgroepleden/kennishouders MVI .

Planning: Eind 2024.

3.1.2 Circulair inkopen (incl. biobased inkopen) in aanbestedingsproces

Circulair inkopen is de inkoop van producten, diensten of werken waarbij criteria en/of eisen voor optimaal en effectief (her)gebruik van grondstoffen en producten zijn toegepast (RIVM, 2018).

Onder optimaal en effectief (her)gebruik van grondstoffen en producten verstaan we: het inkopen van grondstoffen, materialen, producten, diensten en/of werken met een zo groot mogelijke grondstoffenefficiëntie, te oordelen naar herkomst, levensduur, herbruikbaarheid en gebruik. Voor de realisatie van circulariteit in de inkoopprocessen is een duurzame markttransformatie in de keten een randvoorwaarde, namelijk de ontbrekende schakel tussen beleid en een individuele aanbesteding.

Voorbeeld uit de GWW: We helpen onze ketens te verduurzamen door diverse instrumenten in te zetten. Zoals de koploperaanpak voor wegverharding: hiermee biedt RWS de markt langjarig perspectief op een afzet voor de duurzaamste asfaltmengsels. Met marktconsultaties achterhalen we het meest duurzame aanbod van de markt en passen daar de aanbestedingseisen en contracteisen op aan. Door dit op meerdere projecten per jaar tot 2030 te doen, stimuleren we de markt structureel om te investeren in duurzamere productiemiddelen. Daarnaast is er een pelotonaanpak binnen hetzelfde transitiepad: in alle projecten eisen we stapsgewijs steeds duurzamer asfalt. Het belonen van koplopers en het meenemen van het peloton zijn acties die volgen uit de I&W-strategie naar klimaatneutrale en circulaire Rijksinfraprojecten.

De instrumenten die de inkooporganisaties ter beschikking staan voor circulair inkopen zijn: definitiekaart circulair inkopen (zie bijlage V), de [R-ladder](#) (zie onderstaande afbeelding), [Circulaire Peiler](#)¹, [Levenscyclus LCA/LCC \(incl. MKI/Dubocalc\)](#)², [wegwijzer circulair inkopen](#)³, [leidraad circulair inkopen bouw](#)⁴, [leidraad circulair ontwerpen bouw](#)⁵ en [PIANOo](#)⁶.

¹ [Circulaire Peiler: een scoremodel voor circulariteit | Circulaire Bouweconomie](#)

² [Grond-, weg- en waterbouw - Green Deal Circulair Inkopen \(gdc.nl\)](#)

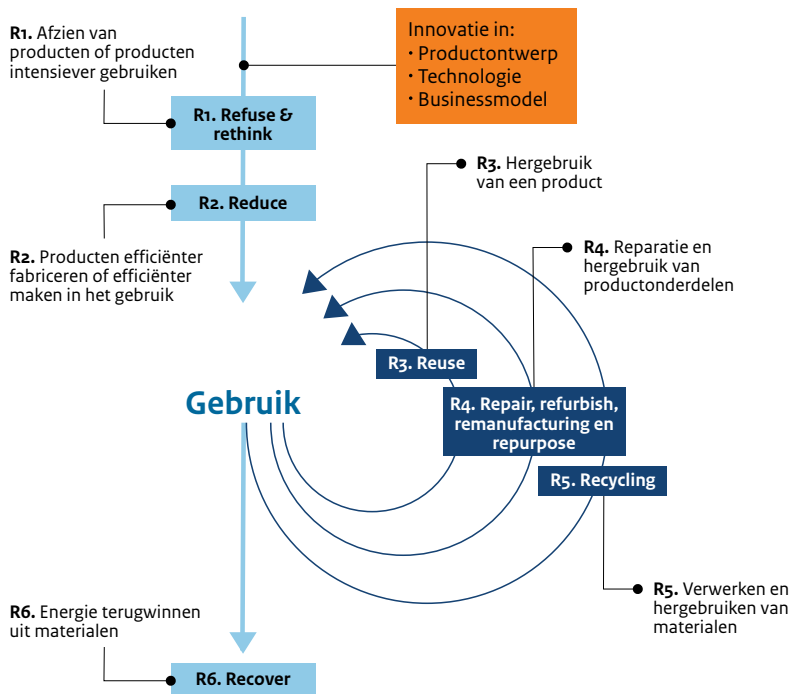
³ [Wegwijzer Circulair Inkopen - Green Deal Circulair Inkopen \(gdc.nl\) – MVO Nederland](#)

⁴ [Platform_CB23_Leidraad_Circulair-Inkopen_versie1.pdf \(platformcb23.nl\)](#)

⁵ [PlatformCB23_Leidraad_Circulair-Ontwerpen_versie1.pdf \(platformcb23.nl\)](#)

⁶ [Pianoo](#)

R-ladder met strategieën van circulariteit

Figuur 3: R-ladder PBL

Richtlijn (rijksoverheid): In 2023 zijn tien inkoopcategorieën (in ieder geval kantoormeubilair, bedrijfskleding, papier en drukwerk, ICT-hardware, catering en afval- en grondstoffenmanagement) circulair ingericht.

Actie 6a: Onderzoeken welke categorieën deze uitbreiding (van 6 naar 10 categorieën) betreft. En wat dit voor gevolgen voor de categorieën van lenW en voor lenW als afnemer heeft.

Actiehouder: CDI-office lenW en UDAC/O&P/D&H.

Planning: 2022.

Actie 6b: Onderzoeken welke categorieën binnen het categoriemanagement van lenW hier nog meer en op welke wijze aan bij kunnen dragen.

Actiehouders: Categoriemanagement van lenW afgestemd met CDI-Office.

Planning: 2022.

Biobased inkopen in aanbestedingsproces

Een bedrijf dat biograndstoffen levert in het kader van een aanbesteding van de Rijksoverheid, moet aantonen dat de geleverde biograndstoffen aan gecumuleerde duurzaamheidscriteria ([kamerbrief 9-6-21 lenW](#)) voldoen. De criteria moeten verder uitgewerkt worden om toe te passen in een aanbesteding. Dat kan bijvoorbeeld door toetsing of certificeringen relevant zijn voor een aanbesteding. Mogelijk zijn keurmerken, die de criteria hebben verwerkt in hun certificeringsschema's, te gebruiken. Hiervoor is geen expertise aanwezig bij de inkooporganisaties. In dit geval zullen biobased experts uit beleid of extern bij onderzoek naar toepassing bij een aanbesteding moeten ondersteunen. Hiermee borgen we de inzet van duurzame biograndstoffen. Vanuit het perspectief van het Klimaatakkoord en het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2020-2023 valt biobased inkopen onder circulair inkopen.

N.B: Onder coördinatie van lenW zijn eind 2021 de nadere definiëring van de MVI-thema's circulair inkopen (incl. biobased inkopen) en innovatiegericht inkopen voor de Rijksoverheid tot stand gekomen.

3.1.3 Klimaatneutraal / CO₂-neutraal in aanbestedingsproces

Klimaatneutraal wil zeggen dat bepaalde activiteiten (al dan niet binnen een bepaald gebied of op een bepaalde plek) geen negatief effect hebben op het klimaat. Het begrip 'klimaatneutraal' geeft aan dat bepaalde activiteiten geen negatief effect hebben op het klimaat, dus: geen emissie van CO₂ en andere broeikasgassen. En dat is te bereiken door sterke reductie van emissies en door compensatie (bijv. boomaanplant) van CO₂-uitstoot. Soms nemen we bij emissies ook de wijze van gebruik van grondstoffen mee. Diverse instanties (overheden, onderzoeksinstituten) gebruiken het begrip 'klimaatneutraal' ook voor de gebouwde omgeving. Klimaatneutraal inkopen is echter een nogal vaag begrip. Vele processen, broeikasgassen en luchtverontreinigende stoffen zijn van invloed op ons klimaat. Binnen lenW-inkoop vermijden we deze term en spreken we over 'CO₂-neutraal inkopen'.

Het ministerie van lenW wil uiterlijk in 2030 volledig CO₂- en klimaatneutraal zijn. Dit houdt in dat we dan evenveel energie zelf opwekken als we verbruiken en geen CO₂ of andere broeikasgassen uitstoten. Dat geldt voor onze eigen organisatie en in onze keten. lenW heeft de hoogste trede (5) behaald op de CO₂-Prestatieladder (CO₂PL). De CO₂PL helpt lenW om onze eigen en de keten CO₂-uitstoot inzichtelijk te maken en te sturen op het verminderen hiervan.

Naast de focus op CO₂-reductie in de materialen en het productieproces van het product/werk, leent CO₂-neutraal inkopen zich ook goed voor diensten inkoop, door de leveranciers uit te dagen naar hun eigen bedrijfsvoering te kijken.

Nieuwe richtlijn z: Bij alle Europese aanbestedingen van werken en leveringen nemen we de CO₂-Prestatieladder mee (comply or explain) belonen we een inschrijver als ze een zo hoog mogelijke CO₂-prestatieladder certificering hebben behaald of gaan behalen. Explain in inkoopplan of categorieplan of GWW-projectplan en MVIZET.

Planning: Zo spoedig als mogelijk.

Actie 7: Toezien op toepassen nieuwe richtlijn CO₂PL door alle inkooporganisaties/domeinen van lenW. Er vervolgens op toezien dat in het inkoopplan staat of dit aan de orde is en op welke wijze. En als het er niet staat, dat onderbouwd is waarom niet.

Actiehouders: lenW Categoriemanagement en Hoofden inkooporganisaties/domeinen voor andere opdrachten.

Planning: Per 1/6/2023.

3.1.4 Milieuvriendelijk inkopen

Met milieuvriendelijk inkopen bedoelen we: het tegengaan van milieuverontreiniging, zoals stikstofuitstoot, luchtverontreiniging, gebruik van schadelijke stoffen en pesticiden, mede ter bescherming van de biodiversiteit. Ook het tegengaan van voedselverspilling en het verminderen van water- en energiegebruik vallen hieronder. Met name GWW-inkoop hanteert bij lenW het MVI-thema milieuvriendelijk inkopen. De GWW heeft in haar taakuitvoering afgelopen jaren last gehad van de stikstof- en PFAS-problematiek. Om het milieubelang te waarborgen is bij een groot aantal GWW-projecten de duurzaamheid van het ontwerp en de uitvoering van de aanbidding zelf een gunningscriterium. Dit gebeurt op basis van de Milieukostenindicator (MKI). Deze MKI-waarde, waarin onder meer stikstof en PFAS worden meegenomen is te berekenen met DuboCalc.

3.1.5 Sociaal Inkopen

De verschillende leveranciersmarkten hebben ook al langer aandacht voor sociaal ondernemen. Sociaal ondernemen is een containerbegrip en gaat onder andere over het creëren van werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Maar ook over het uitbannen van sociale misstanden in de inkoopketen. En over het inzetten van de lenW-inkopen voor het stimuleren van een diverse en inclusieve samenleving en bedrijfsvoering. lenW voert het sociaal inkopen uit in de MVI-thema's Social Return, Internationale Sociale Voorwaarden (ISV) en het nieuwe thema Diversiteit & Inclusie.

3.1.6 Social return

Social return is een werkwijze om werk(ervarings)plaatsen te creëren voor mensen met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt. Zonder re-integratieondersteuning kunnen zij moeilijk aan het werk. Zo wil de overheid zoveel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan betaald werk helpen. Social return is een aanpak om dit in opdracht aan en in samenwerking met de markt in te vullen.

Met social return zorgt de Rijksoverheid ervoor dat een investering van het Rijk, naast het 'gewoon rendement, een concrete sociale winst oplevert. Zo dragen inkopen en aanbesteden bij aan de realisatie van Rijksbeleid -en organisatiedoelstellingen en het creëren van maatschappelijke meerwaarde.

Bij de Rijksoverheid heeft de [banenafpraak](#) in de HRM-hoek een directe relatie met Social Return in het Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI). Maar het vertrekpunt van beide programma's is wel anders. Social return maakt per definitie onderdeel uit van het 'inkoopspoor' en heeft een inspanningsverplichting zonder specifieke doelen. De banenafpraak komt voort uit het sociaal akkoord en kent resultaatverplichtingen. En we rekenen deze via het inkoopspoor gecreëerde banen mee bij de banenafpraak, mits er sprake is van de juiste doelgroep.

Onder de noemer 'Maatwerk voor Mensen' ontwikkelt het Rijk samen met diverse leveranciers proeftuinen. Hierin kijken we samen hoe een leverancier in haar overeenkomst(en) kan bijdragen aan sociale impact. Daarbij gaat het om een doorontwikkeling van Social Return bij de Rijksoverheid, waarmee meer ruimte ontstaat voor toepassing na gunning. Bij de categorie Inhuur Professionals zijn circa 100 mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt aan een –tijdelijke- baan geholpen. Bijkomend voordeel is dat de leveranciers maatschappelijke betrokkenheid (meer) hebben geïncorporeerd in hun bedrijfsvoering.

Een ander initiatief is de Groeituin Social Return van RWS. Hierin staat de kandidaat centraal en kijken we per kandidaat wat het beste bij hem of haar past. Aangesloten leveranciers dragen bij door bijvoorbeeld een passende arbeidsplaats beschikbaar te stellen. Of door activiteiten aan te bieden voor persoonlijke ontwikkeling en/of ter oriëntatie op de arbeidsmarkt.

We onderscheiden binnen lenW twee werkwijzen:

1. De klassieke variant, SROI, Social return 1.0: Deze werkwijze kijkt naar de doelgroep arbeidsbeperkten (definitie Banenafpraak). De inzet van deze doelgroep ziet toe op de (via inkoop uitgevraagde) opdracht. Toepassing: We nemen social return als contractvoorwaarde op in aanbestedingen van werken en diensten met een loonsom vanaf € 250.000 en een minimale opdrachttermijn/looptijd van 6 maanden. Voorwaarde is dat de opdrachtnemer bij de uitvoering 5% van de loonsom inzet met stageplekken en daarmee werkervaringsplekken creëert voor jongeren.
2. Maatwerk voor Mensen variant, Social return 2.0: Deze variant kijkt naar een bredere doelgroep dan alleen de arbeidsbeperkten. Doel is het verkleinen van de afstand tot de arbeidsmarkt van mensen. En de ultieme ambitie is om hiermee duurzaam, goed passend en betaald werk te creëren. Het gaat hier niet per definitie om een gecreëerde baan. Standaard kiest lenW voor toepassing van de (nieuwe) maatwerk werkwijze Social Return, onder de noemer 'Maatwerk voor Mensen'(ook wel Social Return 2.0 genoemd). Dit is gerelateerd aan het HRM-beleid van lenW als het gaat om diversiteit en inclusie (zie § 3.1.7 *Diversiteit en inclusie*).

De afspraken binnen lenW t.a.v. de Social return:

In 2024 voor RWS: 200 banen voor de Banenafpraak creëren via Social Return (RWS-bestuursbesluit 8-1-21) in het inkoopproces.

Nieuwe richtlijn 3: Bij alle passende aanbestedingen van werken en diensten met een loonsom vanaf € 250.000 en een minimale opdrachttermijn/looptijd van 6 maanden, geldt een comply or explain voor de toepassing van Social return tijdens de aanbesteding. Bij EU-aanbestedingen van leveringen is het wel toe te passen; daar geldt geen loonsom en comply or explain. Bij aanbestedingen die onder het bereik vallen van RWS Bedrijfsvoering CD, CIV, WWL en GWW (GPO en PPO) gaan we standaard uit van Social return 2.0 -Maatwerk voor Mensen met behulp van Groeituin Social return (het IUC van de BSK volgt later; zie voor actiehouders, planning en uitvoering actie 8a en 8b).

Actie 8a: Toezien op toepassen nieuwe richtlijn Social return 2.0 -Maatwerk voor Mensen met behulp van Groeituin Social return door alle RWS inkooporganisaties/domeinen van IenW (IUC BSK volgt later). We nemen op in het inkoopplan óf en op welke wijze we dit toepassen (minimumeis, gunning, contractvoorwaarden). Passen we dit niet toe, dan onderbouwen we waarom niet.

Actiehouder: IenW Categoriemanagement en Hoofden inkooporganisaties/domeinen van IenW.

Planning: Per 1/6/2023.

Actie 8b: Onderzoeken toepassingsconsequenties richtlijn binnen IUC BSK in beeld brengen en maatregelen nemen

Actiehouder: Hoofd IUC BSK.

Planning: Zo spoedig mogelijk, indicatie implementatie: vóór zomer 2023.

3.1.7 Internationale sociale voorwaarden/ketensamenwerking/ketenverantwoordelijkheid

In de ISV/ketenverantwoordelijkheid onderkennen we 10 risico inkoopsegmenten waarvoor een verplichte toepassing van de ISV-werkwijze geldt:

- Bedrijfskleding
- Catering
- Papier, afvoer vertrouwelijke informatiedragers en print- en drukwerk
- Energie
- Grondstoffenmanagement en afvalzorg
- Kantoorartikelen en computer-supplies
- Laboratorium
- ICT-werkomgeving Rijk
- Datacenter
- Dataverbindingen

Werkwijze:

- Bij aanbestedingen boven de Europese drempelwaarde
- Due-diligence verplichting in contractvoorwaarden

Risicoanalyse

- Een plan van aanpak met concrete maatregelen
- Een jaarlijkse openbare rapportage met risico's, maatregelen en bereikte verbeteringen.

Nieuwe richtlijn 4: Als uit het ambitieweb blijkt dat ISV een belangrijk MVI-thema is, dan nemen we in die gevallen ook buiten de tien risicocategorieën andere productgroepen mee. Ook bij specifieke inkoop in het inkoopproces nemen we maatregelen om misstanden in de keten te voorkomen.

Actiehouder: IenW Categoriemanagement en Hoofden inkooporganisaties/domeinen van IenW.

Planning: Vóór 1/1/2024.

3.1.8 Diversiteit & inclusie

Met diversiteit & inclusie bedoelen we: het stimuleren van samenleving en bedrijfsleven waarin we iedereen behandelen en beoordelen op wat ze kunnen. En niet op wie ze zijn, van wie ze houden, waar ze vandaan komen of wat ze geloven. IenW wil een organisatie zijn waarin diversiteit en inclusie uitgangspunten zijn en waar iedereen zich betrokken, gewaardeerd en veilig voelt. IenW zorgt er samen met anderen voor dat Nederland nu en in de toekomst veilig, leefbaar en bereikbaar is. Dat doet IenW in samenspraak met iedereen; onze omgeving is immers van ons allemaal. Dat heeft gevolgen bij de inhuur van tijdelijke medewerkers en ketendoorwerking in de keten met onze leveranciers. De Rijksoverheid heeft dit MVI-thema uit het nationaal Plan nog niet nader gedefinieerd als een Rijks MVI-thema of als randvoorwaarde voor de MVI-toepassing. Het thema heeft een relatie met het banenakkoord (zie 3.1.6 Social return). In het categorieplan van de categorie Duurzame Inzetbaarheid is diversiteit & inclusie opgenomen als onderdeel van de strategie 'HRM inkopen met sociale impact'. Er is bij een eerste categorieaanbesteding ervaring opgedaan met het toepassen van diversiteit & inclusie in het ambitieweb en de aanbesteding (gunningscriterium en eis ([charter diversiteit](#))). Kennis ontwikkelen en delen we in de buyer group inhuur professionals. In het najaar van 2021 start een werkgroep vanuit OCW. CDI-office IenW neemt daarin plaats.

Nieuwe richtlijn 5: Als uit het ambitieweb blijkt dat diversiteit & inclusie een belangrijk MVI-thema is, nemen we diversiteit & inclusie als bijzondere uitvoeringsvoorwaarde of in de gunningscriteria mee in de aanbesteding. We sporen hiermee aan op maatregelen ter bevordering van een diverse en inclusieve samenleving en bedrijfsvoering.

Actiehouder: IenW Categoriemanagement en IenW-Hoofden inkooporganisaties/ domeinen.
Planning: zo spoedig mogelijk, in ieder geval totdat we nadere kaderstelling en regelgeving voor de rijksinkoop vaststellen (als dat het geval is). Zie voor de actiehouders, planning en uitvoering actie 9.

Actie 9: Volgen van de ontwikkelingen diversiteit en inclusie MVI Rijksoverheid. Zo nodig door vertalen in nieuwe richtlijn. Zodra de ambitiewebben zijn aangepast dan nemen we diversiteit & inclusie hierin op.

Actiehouder: CDFEZ/CDI-office i.s.m. CDMO.
Planning: Afwachten planning rijkswerkgroep diversiteit & inclusie, de buyer group Inhuur Professionals, ervaringen van de eerste aanbestedingen van de categorie Duurzame Inzetbaarheid.

3.1.9 Randvoorwaarden

Innovatiegericht inkopen

Het beleidsdoel van innovatiegericht inkopen is om overheidsbreed samen met het bedrijfsleven innovatieve oplossingen te ontwikkelen en implementeren. Om zo een (veranderende) publieke taak effectiever en efficiënter uit te voeren. Het MVI-doel is om innovaties te stimuleren door ruimte te bieden aan bedrijven om innovatieve ideeën in te dienen. Scoort één of meerdere MVI-thema('s) niveau 3 op het ambitieweb, dan zijn kansen voor duurzaamheidswinst door innovatiegericht inkopen groot. Innovatiegericht inkopen leidt niet altijd tot duurzaamheidswinst en/of een bijdrage aan de andere MVI-thema's. In sommige gevallen zijn kostenreductie, aanboren van nieuwe markten en/of vergroten van de betrouwbaarheid belangrijker. Dat is de reden waarom innovatiegericht inkopen in het nieuwe MVI-actieplan geen MVI-thema meer is. Innovatiegericht inkopen kent voor de inkoop van specifieke onderzoek- en ontwikkelingsdiensten een uitzondering op de Europese aanbestedingsplicht.

Actie 10: Als uit het ambitieweb blijkt dat er sprake is van ambitieniveau 3 op één of meer van de MVI-thema's, dan benutten we de kansen voor innovatiegericht inkopen zo optimaal mogelijk.

Actiehouder: lenW Categoriemanagement en Hoofden inkooporganisaties/domeinen van lenW.

Planning: Vanaf zomer 2022.

Hulpmiddel: Definitiekaart innovatiegericht inkopen Rijksoverheid (zie bijlage V).

MKB

Het verbeteren van de toegang voor het Midden en Klein Bedrijf (MKB) is één van de doelstellingen van de Aanbestedingswet 2012. Dit is een voorwaarde van de Rijksinkoopstrategie en een randvoorwaarde voor het lenW-inkoopproces.

Richtlijn 6: Een bestaande richtlijn voor de inkooporganisaties/domeinen van lenW is om conform de Rijksinkoopstrategie de lenW aanbestedingen zoveel mogelijk toegankelijk te maken voor het MKB.

Actiehouder: lenW Categoriemanagement en Hoofden inkooporganisaties/domeinen van lenW.

Planning: Continu.

3.2 Instrumenten

3.2.1 Training en opleiding

Voldoende kennis over MVI is essentieel bij de toepassing ervan. MVI is een belangrijk onderwerp binnen de nieuwe Rijksinkoopopleiding (RIO), veelal voor nieuwe medewerkers. Ook is er gebruik gemaakt van de MVI Roadshow van PIANOo. De GWW-inkoop maakt gebruik van de handreiking en interne training klimaatneutraal en circulair inkopen. Mogelijk is dit breder toepasbaar. De lenW inkooporganisatie verkent nog of er voor huidige inkoopmedewerkers behoefte is aan MVI-training/opleiding en de toepassing ervan.

Actie 11: Verkennen van de behoefte aan materiaal en training over MVI en de toepassing ervan.

Actiehouder: CDFEZ/CDI bij Hoofden inkooporganisaties/domeinen van lenW.

Planning: Najaar 2022.

3.2.2 Marktverkenning en marktconsultatie

Inkopers en opdrachtgevers zijn vaak niet op de hoogte van nieuwe duurzame mogelijkheden. Ze stellen samen een offerteaanvraag op en zeten deze uitvraag op de markt. Vaak is deze beknopt -en soms op basis van voorgaande aanbestedingen- en in vaste kaders opgezet. Risico is dat de behoeftsteller direct in een 'oplossing modus valt' en er een detail-uitvraag in plaats van functionele uitvraag plaatsvindt. Dat maakt het lastig voor een leverancier om met een duurzame oplossing te komen. Door inhoudelijke kennis en expertise van de markt achterwege te laten en de offerteaanvraag in vaste kaders uit te sturen blijven kansen op verduurzaming onbenut.

In een vroeg stadium een eerste verkenning doen biedt meerwaarde. Om vervolgens een gesprek over duurzame mogelijkheden te voeren en dit te toetsen bij relevante leveranciers voor een aanbesteding. Dat is een belangrijk moment in de verduurzaming. Immers, de inzichten uit de leverancierswereld helpen om duurzaamheid aan te jagen en te verwerken in aanbestedingen en contracteisen. Voor het adresseren van duurzaamheid in de marktconsultatie/verkenning hebben de categoriemanagers aangegeven dat een standaard vragenlijst een handig hulpmiddel is.

Actie 12: Het ontwikkelen van een standaard vragenlijst voor het adresseren van duurzaamheid in de marktconsultatie en deze lenW breed afstemmen.

Actiehouder: Hoofden inkooporganisaties/domeinen van lenW, samen met kennishouders MVI en lenW Categoriemanagement, lenW brede afstemming door CDI-Office.

Planning: 1/1/2023.

3.2.3 MVI-Ambitiweb

lenW heeft de ambitie om met zijn inkoopkracht maatschappelijke impact te realiseren. Daarom streven we een hoger ambitieniveau na dan alleen duurzaam inkopen op basis van de minimumeisen uit de MVI-[milieucriteria](#). Voor het prioriteren en vastleggen van de ambitie voor een specifieke aanbesteding passen we het MVI-ambitiweb toe. Hiermee borgen we MVI in het inkoopproces: van vorming inkoopstrategie via vertaling in de aanbesteding tot het contract/de KPI's. Met het MVI-ambitiweb maakt lenW keuzes en voorkomt lenW dat we alle doelen tegelijkertijd een beetje nastreven. Want dat leidt in de praktijk vaak tot een teleurstellend resultaat; zowel voor lenW als voor de markt. Het ambitiweb vormt hiermee de basis voor de afweging van de intern opdrachtgever (onder begeleiding van de inkoper) over de toepassing van de MVI-thema's en de bijbehorende ambitieniveaus.

Het MVI-ambitiweb is een visuele weergave van de duurzaamheidsthema's en de daaraan gekoppelde ambitieniveaus. De basis van het ambitiweb is ontwikkeld door de GWW en daarna door ontwikkeld door het IUC RWS BV. En is als belangrijk hulpmiddel benoemd in de Rijksinkoopstrategie 'Inkopen met Impact' om duurzaamheids- en sociale ambitie concreet te maken. Ook het IUC BSK en SIC RWS CIV hebben een eigen ambitiweb ontwikkeld, op basis van lenW MVI-kader en met het MVI-ambitiweb van IUC RWS BV als uitgangspunt.

Richtlijn 7: Voor iedere aanbesteding boven € 50.000 passen we in samenspraak met de opdrachtgever het voor de inkoopuitvoeringsorganisatie betreffende de MVI-ambitiweb toe. In de inkoopplannen geven we per MVI-thema aan welk ambitieniveau we toepassen in de aanbesteding.

Uitzonderingen: Bij IUC BSK boven de Europese drempel en bij de GWW het ambitiweb GWW per project.

Actiehouder: Hoofden inkooporganisaties/domeinen van lenW.

Planning: In 2022.

In de inkoopplannen staat per MVI-thema welk ambitieniveau van toepassing is in de aanbesteding.

- **Basis:** Het MVI-thema uitgevraagd via minimumeisen. Dat betekent: minimaal voldoen aan de relevante minimumeisen uit de Milieucriteriadocumenten voor MVI (www.mvicriteria.nl) (als dit van toepassing is voor de aanbesteding). In deze basisvorm is nog geen sprake van maatschappelijke waarde-creatie.
- **Significant:** Het MVI-thema uitgevraagd via meetbare én verifieerbare minimumeisen. Meetbare én verifieerbare extra inspanning waarderen via een gunningscriterium.
- **Ambitieuze:** Maximale inzet en bereiken hoogst haalbare prestatie. Het MVI-thema op ambitieuze (functionele) wijze uitgevraagd. In de markt aanwezige kennis, ervaring en innovatiekracht worden optimaal benut en de inzet hiervan significant beloond. Dit niveau heeft een sterke link met innovatiegericht inkopen.

Wanneer het MVI-ambitiweb is toegepast kunnen de volgende criteria worden toegepast om het beoogde doel te bereiken, zie bijlage III.

3.2.4 NEN ISO 20400

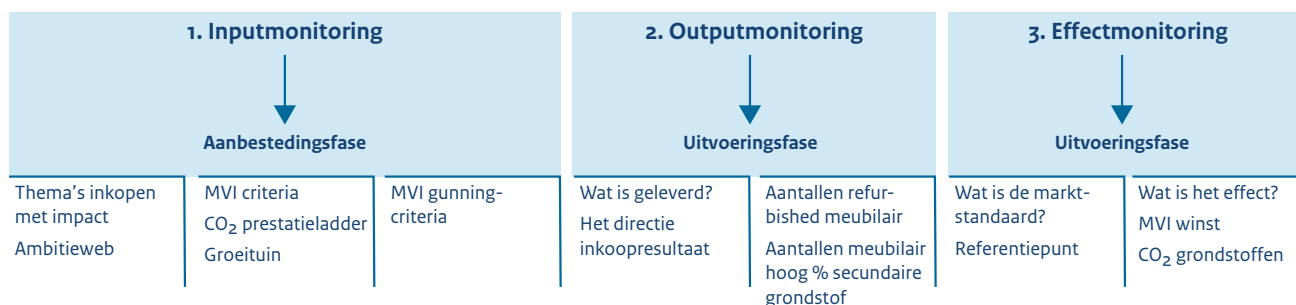
ISO 20400 is de internationale richtlijn voor MVI. ISO 20400 is bedoeld voor alle organisaties, in alle sectoren, van groot tot klein, publiek en privaat. ISO 20400 volgt een standaardprocesaankpak die bekend is uit de professionele inkoop en die aansluit op de dagelijkse praktijk van organisaties; het kent geen certificering. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft zelf verklaard ISO 20400 Maatschappelijk Verantwoord Inkopen toe te passen en heeft dit beoordeeld aan de hand van de ISO20400 scan. De organisatie verklaart de principes en richtlijnen van ISO 20400 toe te passen en te borgen dat dit bij voortdurende het geval zal zijn (verklaring 29-9-2021). In het kader van deze zelfverklaring vindt minimaal jaarlijkse beoordeling plaats aan de hand van de ISO 20400 scan. De scan is op 5-11-2020 en op 29-9-2021 uitgevoerd.

3.3 Monitoring en rapportage

Het maken van impact uit 'Inkopen met Impact' begint met het bepalen van meetbare doelstellingen op duurzame en sociale prestaties in aanbestedingen, gevolgd door het monitoren van de feitelijke resultaten. En eindigt met het sturen op de inspanningen, zodat die impact ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt. Bij MVI is dus sprake van diverse typen monitoring:

1. Wat er daadwerkelijk uitgevraagd is (input/procesmonitoring);
2. Wat het potentiële effect is (throughputmonitoring);
3. Wat er daadwerkelijk geleverd wordt (outputmonitoring);
4. Wat het resultaat is (outcome/effectmonitoring).

Ter illustratie is monitoring van circulair kantoormeubilair (categorie Werkplekomgeving) samengevat in de volgende figuur:

Figuur 4: Monitoring inkoopproces

3.3.1 Input – Procesmonitoring

Monitoren van vorderingen, zoals voor het waarmaken van beleid van lenW en het bereiken van doelstellingen en doelen. Procesmonitoring toont aan in hoeverre het MVI-proces is ingericht.

Voor deze procesmonitoring vullen we jaarlijks de [ISO 20400 scan](#) en zelfverklaring in. In 2021 scoort lenW gemiddeld een ruime 4 uit maximaal 5. Daarnaast vraagt het proces rondom het [Duurzaamheidsverslag](#) van lenW (conform de richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI)) het opstellen van KPI('s) (key performance indicator), omdat MVI een van de geprioriteerde materiële onderwerpen is. len W borgt per 2022 de activiteiten van het programma Duurzaam lenW in de lijnorganisatie. Het is dan interessant te onderzoeken of en in hoeverre duurzaamheid in de opdrachtverlening aan de inkooporganisatie belandt. Binnen GPO/PPO RWS heeft een monitoringwijze in ontwikkeling voor het toepassen van 35% en 25% gunning op maatschappelijke waarde binnen GWW. Mogelijk is deze ontwikkeling breder toe te passen. RWS (WVL) voert in opdracht van BZK samen met een extern bureau het Project Opstellen Sociale MVI-criteria uit. Doel is te komen tot een set sociale criteria voor de MVI-criteriatool. In de MVI-ZET houden we bij of en welke thema's en criteria van MVI

we toepassen bij aanbestedingen boven de [Europese drempel](#). Jaarlijks rapporteren we hierover in de [Jaarrapportage bedrijfsvoering Rijk](#) en het Duurzaamheidsverslag lenW.

3.3.2 Throughput

Potentiële effect. Het RIVM heeft voor meerdere productgroepen MVI-rekentools ontwikkeld voor inkopers. Met deze tools is vermeden CO₂-uitstoot en vermeden grondstoffenverbruik in te schatten. De rekentools zijn ontwikkeld voor de initiatiefase. Ze geven inzicht in het potentiële effect van MVI en geven aan welke inkoopgegevens hiervoor nodig zijn. De tools zijn nadrukkelijk niet bedoeld voor het evalueren/monitoren van MVI-effecten.

De rekentools zijn beschikbaar voor de volgende productgroepen:

1. Bedrijfskleding
2. Energie
3. Bouw
4. ICT
5. Transport
6. Kantoormeubilair

3.3.3 Output

Het inrichten van het meten van leveranciersprestaties. Voorwaarde is dat we data en monitoring al in de uitvraag naar de markt meenemen.

De lenW-categorie WPO (waar kantoormeubilair onderdeel van is) kent een uitgebreide wijze van aanpak voor monitoring en rapportage van deze circulaire rijksinkopen. En dat is niet alleen over de theoretische throughput, maar ook over de output en het daadwerkelijk gerealiseerde effect.

Outcome/Effectmonitoring

Naast monitoring van leveranciersprestaties via vastgestelde KPI's, is ook monitoring op de behaalde effecten van belang (de daadwerkelijke gerealiseerde duurzame resultaten via het inkoopproces). Op dit moment is er geen instrument beschikbaar voor monitoring van en rapportage over de daadwerkelijk door lenW gerealiseerde maatschappelijke impact via het inkoopproces Rijk en lenW. Maar MVI Zet heeft hiervoor wel een onderdeel beschikbaar. Op basis van enkele proeven is gebleken dat dit onderdeel binnen lenW lastig toepasbaar is. Omdat de gevraagde informatie vaak niet bij de inkoper ligt die toegang tot de MVI Zet heeft (decentraal contractmanagement). Ook worden veel lenW-contracten niet op detailniveau gemanaged (nut en noodzaak) en is de benodigde monitoringsdata daardoor niet beschikbaar. Om inzicht te krijgen in data over gerealiseerde maatschappelijke impact met behulp van het inkoopproces is nader onderzoek nodig.

Tabel III: MVI-thema's en KPI's

Geprioriteerde MVI-thema's	Hoofdlijn Output KPI's
CO ₂ -neutraal inkopen en Circulair inkopen	Gerealiseerde CO ₂ -reductie via het inkoopproces GWW: <ul style="list-style-type: none"> • hoeveel primair materiaal (en CO₂) is nodig voor objectniveau? • hoeveel primair materiaal (en CO₂) is nodig om de netwerken van RWS functioneel te houden (areaalniveau)?
Social Return	Gerealiseerde banen via het inkoopproces voor participatieweb/ banenakkoord Inkopen bij sociale ondernemingen en ontwikkeling van de doelgroep voor social return (incl. proef- en groeituinen)
Innovatiegericht inkopen	In hoeverre droeg innovatiegericht inkopen bij aan de andere MVI-thema's: CO ₂ -reductie. Inzet mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in vergelijking tot voorgaande jaren. Vermindering toxische stoffen of niet-circulaire materialen. Door Onderzoek en Ontwikkeling (O&O) aanscherping van MVI-criteria. Anders: ....

Actie 13: Ontwikkelen en vaststellen van KPI's per MVI-thema, gerelateerd aan de geprioriteerde MVI-thema's (CO₂-neutraal, circulair en Social return inkopen (o.a. voldoen aan banenakkoord)) voor het meten van leveranciersprestaties en effectmonitoring.

KPI's:

- voor centraal te managen contracten.
- voor decentraal te managen contracten die beleidsmedewerkers/adviseurs bedrijfsvoering in voorkomende gevallen toe kunnen passen.

Actiehouder: Per inkooporganisaties/domeinen en per categorie, afstemming en kennisdeling via de werkgroep MVI en MVI-categoriemanagementoverleg.

Planning: Nader te bepalen.

Randvoorwaarde: Afhankelijk van de uitkomst van de actie voor onderzoek naar mogelijkheden van monitoring en rapportage van data over gerealiseerde maatschappelijke impact via het inkoopproces.

Hulpmiddelen: [Handreiking monitoring en contractuele borging MVI](#) en de Rijks definitiekaarten MVI (circulair inkopen en innovatiegericht inkopen zijn al ontwikkeld, zie bijlage V).

Actie 14: Onderzoek naar mogelijkheden monitoring en rapportage van data gerealiseerde maatschappelijke impact via het inkoopproces.

Actiehouder: CDFEZ/CDI-office i.s.m. inkoopdatamedewerkers RWS, categoriemanagers, kennishouders MVI en kernteam duurzame bedrijfsvoering FIB.

Planning: Nader te bepalen.

Hulpmiddel: [Handreiking monitoring en contractuele borging MVI](#).

4 Governance en organisatie

4.1 Governance-structuur

Dit hoofdstuk gaat in op governance en organisatie van MVI en hoe we kennisdeling en communicatie inrichten.

4.1.1 Inkooplandschap IenW

Bij IenW kopen we op verschillende plekken in. Er zijn vier inkoopcentra: twee richten zich op generieke inkoop en twee op specifieke inkoop.

Inkoopcentrum	Aard inkoop	Klantgebied	Categoriemanagement
IUC Bestuurskern (BSK)	Vnl. generiek	Bestuurskern IenW <ul style="list-style-type: none"> • ILT • PBL • KNMI • ANVS • NEA	Inhuur professionals
IUC Rijkswaterstaat Bedrijfsvoering (Corporate Dienst) en WVL (kennisinkoop)	Generiek Specifiek	Rijkswaterstaat: koopt in voor heel RWS	Werkplekomgeving (WPO) (kantoorartikelen & computer-supplies, kantoorinrichting, blanco papier en facilitair drukwerk) Duurzame inzetbaarheid (DI)
SIC Rijkswaterstaat Grond-Weg en waterbouw (GWW) GPO en PPO	Specifiek	Rijkswaterstaat GPO Rijkswaterstaat PPO RWS regio's	geen
Rijkswaterstaat Centrale Informatievoorziening (CIV)	Specifiek	Rijkswaterstaat kopen ook werkplek ICT in voor heel RWS	Connectiviteit Strategisch Leveranciers Management (SLM) KPN

Tabel IV: Inkooplandschap IenW

De specifieke inkoop in GWW en CIV is anders ingeregeld dan de generieke inkoop. Inkoop is bij de specifieke inkoopcentra een integraal onderdeel van het primair proces en is daardoor onderdeel van een grotere projectorganisatie in de GWW. De inkoop van juist deze specifieke inkoopcentra is met bijna 4 miljard euro verantwoordelijk voor een substantieel deel van de totale rijksbrede uitgaven.

Categoriemanagement

Categoriemanagement voor het Rijk betekent dat ministeries niet alleen voor zichzelf inkopen, maar per productgroep (of categorie) voor elkaar. Het gaat om producten en diensten die ze vaak gebruiken, zoals uitzendkrachten, energie en kantoorartikelen. Door deze specialisatie op departementen bouwt het Rijk marktkennis en expertise op en neemt de kwaliteit van het inkopen toe.

Bundeling van vraag én marktkennis zorgt ook voor een betere inkooppositie op de markt.

Doordat leveranciers hun aanbod kunnen bundelen, levert dit de leveranciers een administratieve kostenbesparing, die ze in de vraagprijs kunnen doorberekenen. Ook hebben zij zo beter zicht op de vraag van het Rijk en zijn er minder aanspreekpunten.

In de Rijksinkoopstrategie zijn dit de inkoopgebieden die naar verwachting de meeste klimaatimpact en grondstoffengebruik hebben:

- GWW (IenW focusgebied)
- Gebouwen en onderhoud
- Energie-inkoop
- Datacenter en ICT-hardware*
- Transport en vervoer
- Catering*
- Kantoorinrichting*
- Bedrijfskleding*

Doel van het Rijk is dat in 2022 tien inkoopcategorieën circulair zijn ingericht. Dat zijn in ieder geval de inkoopsegmenten kantoormeubilair, bedrijfskleding, papier en drukwerk, ICT-hardware, catering en afval- en grondstoffenmanagement. Op dit moment is het onduidelijk om welke tien categorieën (na de onlangs afgeronde herindeling van het rijkscategorieenmanagement) het gaat. Deze vraag is door lenW bij BZK/DGOO neergelegd.

lenW voert het categoriemanagement voor een aantal Rijkscategorieën en is klant van categorieën waar zij niet het management voor voert. De status van MVI in het lenW-categoriemanagement is als volgt:

Categoriemanagement	MVI in categoriemanagement
Inhuur professionals	Social Return: Diverse proeftuinen
Werkplekomgeving (WPO) (kantoorartikelen, computersupplies, kantoorinrichting)	Herzien categorieplan WPO Circulair inkoopsegment kantoormeubilair, onderzoek naar circulair inkoopsegment papier Social Return: diverse proeftuinen en Groeituin Social Return ISV contractvoorwaarde voor inkoopsegmenten kantoorartikelen, facilitair drukwerk en meubilair
Duurzame inzetbaarheid (DI)	Social Return: Groeituin Social Return Diversiteit & inclusie: gunningscriterium en al eis (Charter Diversiteit)
Connectiviteit	Uitvoeren van Social Return verplichting in contract. Daarnaast recent aangesloten op de RWS Groeituin. Herzien categorieplan Connectiviteit met focus op thema's klimaat, arbeidsparticipatie, ketenverantwoordelijkheid, welzijn en gezondheid, diversiteit en inclusie. Met de categorieën IWR en Datacenters heeft Connectiviteit de gedeelde klantenraad ICT Hardware. De categorie Connectiviteit is in gesprek met interne en externe stakeholders (de markt) om te onderzoeken hoe de categorie optimale impact kan maken op de relevante MVI-thema's in nieuwe aanbestedingen. Dit versterkt de samenwerking met de stakeholders.
Strategisch Leveranciers Management (SLM) KPN	Nader te bepalen.

Tabel V: MVI in categoriemanagement lenW

Van het categoriemanagement (CM) verwachten we dat duurzaamheid in de nieuwe/herziene categorieplannen optimaal wordt meegenomen. Hierbij is het vroegtijdig consulteren van de markt essentieel. Dit met duurzaamheid in de opdracht als doel en branche- en ketenwerking als positief neveneffect. Ook het adresseren van duurzaamheid in de klantenraad, het borgen van duurzaamheid in de kwartaalgesprekken en rapportages van leveranciers zijn belangrijke aspecten voor MVI binnen CM.

<p>Actie 15: Halfjaarlijks vindt een MVI-overleg plaats met categoriemanagement van lenW</p> <p>Actiehouder: CDFEZ/CDI</p> <p>Planning: per direct</p>

Concerndienstverleners (CDV's) en niet-lenW categorieën

De volgende ambitie is opgenomen in de Rijks Producten Diensten Catalogus (zie paragraaf 2.8.3.) van de CDV's:

'Het kabinet heeft in het klimaatakkoord ambitieuze doelstellingen vastgesteld om te werken aan een betere wereld en een duurzame leefomgeving. Van de Rijksoverheid wordt hierin een expliciete voorbeeldrol verwacht. Deze voorbeeldrol biedt duidelijke kansen in de bedrijfsvoering van de departementen. De CDV's bieden facilitaire dienstverlening aan de rijksorganisaties op het gebied van huisvesting, diensten en middelen. De CDV-dienstverlening zoals vastgelegd in de RPDC wordt duurzaam en sluit aan bij de ambities van het klimaatakkoord en het rijksbrede programma Circulaire Economie. Het aantal circulaire productgroepen zal de komende jaren toenemen.'

De CDV's (bijvoorbeeld FMH, SSC-ICT) hebben een gezamenlijke Rijks Producten en Diensten Catalogus (RPDC) opgesteld. Hierin is de beschrijving opgenomen van de rijksbrede facilitaire producten en

diensten. Concrete doelen en KPI's zijn door CDV's i.a.m. hun klanten niet geformuleerd. De snelle route zou zijn dat de ICBR aan LFMO de opdracht verstrekt om een duurzame RDPC op te stellen.

Zoals gezegd herzien we de categoriemanagementplannen nog. IenW is klant van de CDV's, van het categoriemanagement en neemt bij enkele categorieën deel aan de klantenraad.

Actie 16:

Vanuit klantvraag van IenW als klant (ism CDV's en niet-IenW categorieën) stimuleren dat we KPI's en duurzaamheidsdoelen formuleren. CDI-office stelt voor de IenW-leden van categoriemanagement en CDV-klantenraden een algemene 2-pager op t.b.v. rolduiding, incl. MVI doelen IenW.

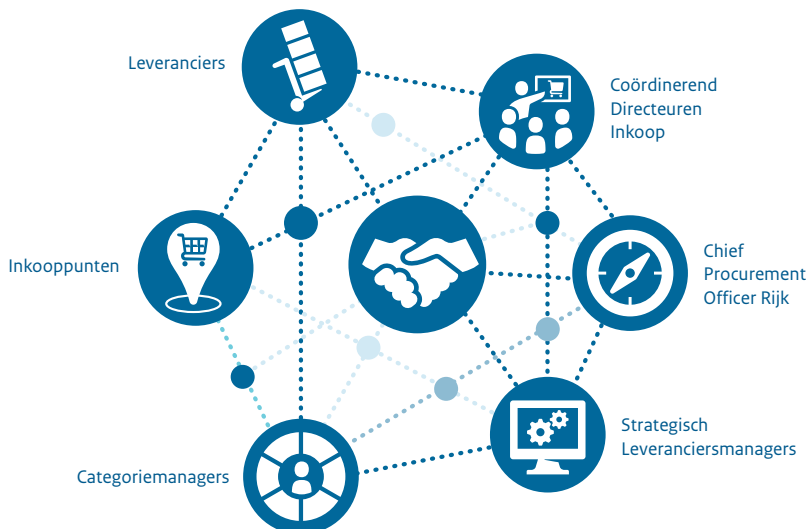
Actiehouder: UDAC/O&P/D&H en RWS CD (2 pager klantenraadlid is actie CDI-Office).

Planning: Eind 2022.

CDI

De Coördinerend Directeur Inkoop en het CDI-office (CDI rol, Plv CDI en Coördinerend specialistisch adviseur MVI) draagt bij het ministerie zorg voor het inkoopbeleid en behartigt Rijksbreed het departementale inkoopbelang. De CDI vertaalt het rijksbrede inkoopbeleid (onder andere voor Maatschappelijk verantwoord Inkopen (MVI)) naar een goed werkend stelsel. Een stelsel dat voorziet in duiding van beleid, kaders, informatievoorziening, communicatie en monitoring (toezicht) voor inkoop bij IenW. De toezichttaak van de CDI heeft een sterke link met de control-functie van FEZ als het om financieel en materieel beheer gaat. Bij IenW zijn de CDI-functie en het CDI-office bij de conerndirectie FEZ georganiseerd. Elk ministerie kent een CDI-functie, conform het kader '[Sturing en Organisatie Rijksinkoopstelsel](#)'. Rol en taken zijn uitgewerkt in het '[Taakbesluit CPO Rijk en CDI](#)'. Vanuit het CDI-Office wordt aan de actiehouders en de jaarlijks de status gemonitord mbt implementatie van de acties en richtlijnen uit onderhavig actieplan bij de betreffende actiehouders.

De CDI is lid van de Interdepartementale Commissie Inkoop en aanbesteden (ICIA) en kan zich laten vertegenwoordigen door een gemandateerde plaatsvervanger. De CDI is zodanig gepositioneerd dat de toegang tot de bestuurlijke top en de invloed op de inkooppunten is geregeld. De CDI heeft namens de beide ICBR-leden/categorie-eigenaren (pSG en CFO-RWS) ook een rol in functionele sturing op de vier Rijksinkoopcategorieën en de Strategisch Leveranciersmanager KPN Rijk bij het departement.

Figuur 5: Rijksinkoopstelsel

4.1.2 Werkgroep MVI

Om kennis over de maatschappelijke thema's te delen en te borgen vindt 2-maandelijks een gezamenlijk overleg plaats met de (door de inkoopuitvoeringsorganisatie benoemde) MVI-kennishouder per inkoopdomein/organisatie van IenW. De leden van de kennisgroep zijn sparringpartner en ondersteunen de MVI-toepassing bij de verschillende IenW-inkoopuitvoeringsorganisaties. De vereiste inhoudelijke duurzaamheidskennis hangt samen met het type opdrachten en verschilt daardoor per inkoopdomein/inkooporganisatie. Zo is Dubocalc een instrument van de GWW-inkoop dat andere domeinen niet toepassen, maar als instrument kan het wel interessant zijn.

Voordeel van deze werkwijze is dat de MVI-kennishouders direct een doorvertaling maken bij hun eigen organisatie. Ook bevordert deze manier de samenwerking tussen de inkooporganisaties.

Onderwerpen van gesprek:

- Kansen, risico's en ontwikkelingen signaleren voor MVI-thema's;
- Verbinding/vertaling maken van beleid, kaders en richtlijnen met de inkoopuitvoering;
- Kennis en ervaring uitwisselen over de wijze van toepassing van MVI-thema's bij aanbestedingen;
- Sparren en in gezamenlijkheid ontwikkelen van MVI-instrumenten voor inkoopproces;
- Sparren over circulaire indicatoren, KPI's en monitoringmethodes;
- Het leveren van input voor de jaarlijkse update van de [mVICriteria](#).

Als dat wenselijk is combineren we dit overleg met het tweejaarlijks categoriemanagement MVI-overleg.

Actie 17: Iedere inkoopuitvoeringsorganisatie/domein benoemt een kennishouder MVI die:

- een bijdrage levert aan MVI in de betreffende organisatie;
- deelneemt aan de werkgroep en de afspraken die daaruit voortkomen.

Actiehouder: Hoofden inkooporganisaties/domeinen van IenW

Planning: Per direct

4.2 Opdrachtgeverschap

MVI is een zaak van het hele departement én zeker niet alleen 'van inkoop'.

4.2.1 MVI begint bij duurzaam opdrachtgeverschap

Zoals eerder benoemd is besloten dat duurzaamheid per 2022 is verankerd in de lijn, zowel FIB/UDAC/ personeel & organisatie als FIB/CDMO pakken hierin een regisserende coördineerde rol. De regisserende coördineerde rol voor MVI berust bij CDFEZ.

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen begint dan met duurzaam opdrachtgeverschap. De bestuurder stuurt de ambitie en de doelstellingen en formuleert de vraagspecificatie. De de in koper is signalerend, gesprekspartner en faciliteert het inkoopproces.

Bij de vraagspecificatie wordt de inhoudelijke kennis van duurzaamheid door de opdrachtgever ontsloten, zoals die bij onder andere de beleidsdirecties en bij RWS aanwezig is. Hier horen ook de (deel-) programma's en acties van duurzaam IenW bij. MVI is een succes als opdrachtgever/budgethouder, inkopers en inhoudelijk deskundigen hierin vanuit eigen verantwoordelijkheid samen in optrekken. Contractbeheersing – borgen dat je krijgt wat is beloofd – is een essentieel onderdeel van dit proces.

Borging opdrachtgeverschap: P&C-cyclus

In de planning en control (P&C)-cyclus worden afspraken gemaakt tussen de SG en de betreffende bestuurder (DG/IG/hoofd van dienst) over de beleidsdoelstellingen en resultaten. Verder wordt de balans tussen opgaven, middelen en capaciteit bewaakt, wordt toezicht gehouden op de ontwikkelingen in

de organisatie en bedrijfsvoering en wordt inzicht gegeven in de bijbehorende risico's en eventuele maatregelen.

De P&C-cyclus ondersteunt de realisatie van de departementale opdracht van lenW, de ambities en ontwikkelthema's uit het Kompas en de corporate story (maatschappelijke bijdrage van lenW aan Nederland). De focus hierbij is de wijze van integratie en implementatie van deze doelstellingen binnen de organisatie van het werk (PDCA).

In de P&C-cyclus vindt rapportage plaats over relevante strategieën voor de betreffende dienst, over anders Reizen én over MVI. Waarbij staat aangegeven op welke wijze de dienst hier in het betreffende jaar invulling aan geeft, welke risico's hij voorziet en hoe hij deze beheerst.

De per 1/1/2022 vernieuwde P&C-cyclus bestaat uit een start- en verantwoordingsrapportage en één voortgangsrapportage, die tijdens een gesprek tussen SG en de betreffende bestuurder worden besproken. Een dashboard ondersteunt deze gesprekken, waarin zowel de kwantitatieve en kwalitatieve businessdoelstellingen als de bedrijfsvoering doelstellingen (financieel, personeel) staan. Het dashboard biedt een integraal beeld van lenW breed én onderscheid per dienstonderdeel.

Actie 18: Inkoopdata in het duurzaamheidsdashboard opnemen

Doel: Integraal beeld geven van status duurzaamheidsdoelstellingen (resultaat-monitoring) lenW.

Actiehouders: CDMO i.c.m. UDAC/O&P/D&H, in afstemming met CDFEZ/CDI.

Planning: Nader te bepalen.

Randvoorwaarde: Ontwikkeling van in het inkoopproces toepasbare KPI's.

Als aanvulling op het opdrachtgeverschap en de P&C-cyclus is het van belang dat de lenW-inkooporganisatie/domeinen ruim van tevoren de implicaties hiervan voor het inkoopproces kennen. En dat zij die periodiek bespreken met de opdrachtgevers waarvoor zij het inkoopproces faciliteren. Gebruik van het ambitieweb op opdrachtgeversniveau (en niet op aanbestedingsniveau) kan hierbij een hulpmiddel zijn. Doel is dat MVI te plannen is in komende aanbestedingen, beschikbare middelen, kennishouders én instrumenten.

Actie 19: Agenderen van lenW duurzaamheid en MVI in de accountgesprekken/opdrachtgeversprekken door de inkooporganisaties/domeinen.

Actiehouder: Hoofden inkooporganisaties/domeinen van lenW.

Doel: inzicht in MVI en MVI-toepassing bij de inkooporganisatie/inkoopdomein, afstemmen beschikbare middelen, kennishouders en instrumenten en plannen in de aanbestedingskalender.

Planning: Continu.

Hulpmiddel: Ambitieweb.

4.2.2 Plan Do Check Act (PDCA) MVI-kaders

De PDCA (Plan-Do-Check-Act) cyclus is een continue verbetermethode. Deze verbetert stap voor stap het werk, de prestaties en de organisatie. En brengt deze op een hoger plan. Er is sprake van vier stappen: 1. Opstellen Plan, 2. Uitvoeren plan: Do, 3. Verifiëren of wat er in het Plan bedacht is ook daadwerkelijk in 'Do' heeft plaatsgevonden: Check. Met de constatering uit 'Check' worden wijzigingen in de vierde stap 'Act' aangebracht.

De PDCA van MVI is opgenomen in bijlage IV.

4.3 Randvoorwaarden

Om de voorgestelde ambities en doelstellingen waar te kunnen maken moeten onderstaande randvoorwaarden ingevuld zijn:

- Vaststelling MVI-actieplan door BSR en bewindspersonen;
- Commitment voor implementatie MVI-actieplan bij inkoopuitvoeringsorganisaties en categoriemanagement van lenW;
- Goede borging en financiering duurzaamheid in de lijn per 2022;
- Commitment inkoopopdrachtgevers lenW;
- Ruimte voor toekomstige ontwikkelingen en innovaties.

Bijlage I Bronnen

CBS, 2021: <https://www.cbs.nl/nl-nl/faq/specifiek/wat-is-duurzaamheid->

Copper8, 2018. *Circulair inkopen in 8 stappen*.

Europese Commissie, GPP: https://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm

Europese Commissie, 2021. *Mededeling van de Commissie 'Fit for 55'*: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0550&from=EN>

Metabolic, 2019. *Op weg naar klimaatneutraal en circulair inkopen*

Min lenW, 2017. *MVI-actieplan '16-'20*: <https://www.pianoo.nl/sites/default/files/documents/documents/manifest-mvi-actieplan-ministerie-infrastructuur-milieu.pdf>

Min lenW, 2018. *Strategie lenW Energie- en Klimaatneutraal*

Min lenW, 2019. *Strategie Naar Klimaatneutrale en Circulaire Rijksinfrastructuren*: <https://www.duurzame-infra.nl/strategie>

Min lenW, 2020. *Handreiking verduurzaming MIRT*: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2020/03/31/handreiking-verduurzaming-mirt>

Min lenW, 2021. *Duurzaamheidsverslag 2020*: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/05/19/ienw-duurzaamheidsverslag-2020>

Min lenW, 2021. *Model C.01 Planning en Control cyclus*

MinlenW, 2021. *Roadmaps en transitiepaden*: <https://www.duurzame-infra.nl/roadmaps>

MVI-criteria, 2021. *MVI-criteria*: <http://www.mvicriteria.nl/>

MVI-zelfevaluatie tool: <http://www.mvizet.nl>

MVO Nederland, *Wegwijzer Circulair inkopen/Green deal circulair inkopen*: <https://wegwijzer.gdci.nl/>

Nationale Milieudatabase, 2021. *Begrippenlijst*: <https://milieudatabase.nl/faq/begrippenlijst/>

NEN-ISO, 2017. 20400:2017 – *Maatschappelijk Verantwoord Inkopen – Richtlijn*

PBL, 2019. *Achtergrondrapport bij Circulaire Economie in Kaart, Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving*

PIANOO, *Drempelbedragen Europees Aanbesteden*: <https://www.pianoo.nl/nl/regelgeving/drempelbedragen-europees-aanbesteden>

PIANOO, 2020. *Circulair inkopen toegelicht*: <https://www.pianoo.nl/nl/themas/maatschappelijk-verantwoord-inkopen-duurzaam-inkopen/mvi-themas/circulair-inkopen/circulair>

PIANOO, 2020. *Inkopen met de Milieukostenindicator*

PIANOO, 2021. *Aanpak Duurzaam GWW*: <https://www.pianoo.nl/nl/sectoren/gww>

PIANOO, 2021. *Handreiking Monitoring en contractuele borging MVI*: <https://www.pianoo.nl/nl/document/19499/handreiking-monitoring-en-contractuele-borging-mvi>

PIANOO, 2021. *MVI-thema's*: <https://www.pianoo.nl/nl/themas/maatschappelijk-verantwoord-inkopen-mvi-duurzaam-inkopen/mvi-thema-s>

Platform CB'23, 2020. *Leidraad Circulair Inkopen*: www.platformcb23.nl

Platform CB'23, 2020. *Metan van circulariteit*: www.platformcb23.nl

Platform CB'23, 2021. *Leidraad Circulair Ontwerpen*: https://platformcb23.nl/images/leidraden/PlatformCB23_Leidraad_Circulair-Ontwerpen_versie1.pdf

Rijksoverheid, 2016, *Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2016-2020*: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zakendoen-met-het-rijk/documenten/rapporten/2016/12/08/rapport-manifest-maatschappelijk-verantwoord-inkopen-2016-2020>

Rijksoverheid, 2017, *Actieplan MVI Rijksinkoopstelsel*: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2017/10/24/actieplan-mvi-rijksinkoopstelsel>

Rijksoverheid, 2017, *Grondstoffenakkoord*: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2017/01/24/grondstoffenakkoord-intentieovereenkomst-om-te-komen-tot-transitieagenda-s-voor-de-circulaire-economie>

Rijksoverheid, 2018. *Actieplannen MVI Evaluatie en geleerde lessen*: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/11/02/actieplannen-mvi-evaluatie-en-geleerde-lessen>

Rijksoverheid, 2018. *Transitie-agenda Circulaire Economie: Circulaire Bouweconomie*

Rijksoverheid, 2018. *Transitie-agenda Circulaire Economie: Biomassa & Voedsel*

Rijksoverheid, 2018. *Kabinetsreactie circulaire economie*: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/06/29/kabinetsreactie-op-de-transitieagenda-s-circulaire-economie>

Rijksoverheid, 2019. *Klimaatakkoord*: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/klimaatverandering/klimaatakkoord>

Rijksoverheid, 2019. *Rijksinkoopstrategie 'Inkopen met impact'*: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/10/28/inkopen-met-impact>

Rijksoverheid, 2019. *Klimaatwet*: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0042394/2020-01-01>

Rijksoverheid, 2020. *Klimaatplan 2021-2030*: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/klimaatverandering/documenten/beleidsnotas/2020/04/24/klimaatplan-2021-2030>

Rijksoverheid, 2020. *Duurzaamheidskader biograndstoffen*: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/10/16/duurzaamheidskader-biograndstoffen>

Rijksoverheid, 2020. *Handreiking Verduurzaming MIRT*: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2020/03/31/handreiking-verduurzaming-mirt>

Rijksoverheid, 2020. *Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2020-2023*: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/09/25/uitvoeringsprogramma-2020-2023>

Rijksoverheid, 2021. *Definitiekaart Circulair inkopen (incl. biobased inkopen) Rijksoverheid*

Rijksoverheid, 2021. *Definitiekaart Innovatiegericht inkopen Rijksoverheid*

Rijksoverheid, 2021. *Handreiking Monitoring en Contractuele borging MVI*

Rijksoverheid, 2021. *Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk 2020*: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/05/03/jaarrapportage-bedrijfsvoering-rijk-2020>

Rijksoverheid, 2021. *Kamerbrief duurzaamheidscriteria biograndstoffen*: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/06/09/duurzaamheidscriteria-biograndstoffen>

Rijksoverheid, 2021. *Opdrachtgeven met ambitie, inkopen met impact Nationaal plan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2021-2025*: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/01/22/bijlage-nationaal-plan-maatschappelijk-verantwoord-inkopen-2021-2025>

Rijksoverheid, 2021. *Kennisdocument Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten* <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2015/03/06/kennisdocument>

Rijkswaterstaat, 2016. *Marktvisie*: <https://www.marktvisie.nu/>

RIVM, 2018. *Het effect van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen*

RVO, 2020. *R-ladder meet circulariteit*: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/circulaire-economie/r-ladder>

SER, *Charter Diversiteit*: <https://www.ser.nl/nl/thema/diversiteitinbedrijf/charter-diversiteit>

Sustainalize, 2019. *Verkenning Effectmeting Internationale Sociale Voorwaarden (ISV)*

Bijlage II

Samenvatting MVI-richtlijnen en acties

In dit MVI-actieplan zijn diverse nieuwe MVI-richtlijnen/kaders en MVI-acties opgenomen, een samenvatting:

Nieuwe richtlijnen

Samenvatting nieuwe richtlijnen Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

1. Een richtlijn voor categoriemanagement van lenW is dat we zoveel mogelijk gunnen op maatschappelijke waarde, waarbij 50 procent het streven is. Daarbij tellen alle toepassingen om te komen tot maatschappelijke waarde in het proces en de aanbesteding om tot te komen tot een (raam)overeenkomst mee, waaronder de mate van duurzaamheid in de specificatie en de kansen voor duurzaamheid in de nadere overeenkomsten. De categorieplannen geven hier nader vorm aan.
Actiehouder: Categoriemanagement van lenW in afstemming met CDFEZ/CDI.
Planning: Per direct, in ieder geval bij de totstandkoming van (herziene/nieuwe) categorieplannen en aanbestedingen t.b.v. categoriemanagement.
2. Bij alle Europese aanbestedingen van werken en leveringen nemen we de CO₂-Prestatieladder mee (comply or explain) en belonen we een inschrijver als ze een zo hoog mogelijke CO₂-prestatieladder certificering hebben behaald of gaan behalen. Explain in inkoopplan of categorieplan of GWW-projectplan en MVIZET.
Zie actie 7.
Actiehouders: lenW Categoriemanagers en Hoofden inkooporganisaties/domeinen voor andere opdrachten.
Planning: Zo spoedig mogelijk.
3. Bij alle passende aanbestedingen van werken en diensten met een loonsom vanaf € 250.000 en een minimale opdrachttermijn/looptijd van 6 maanden, geldt een comply or explain voor de toepassing van Social return tijdens de aanbesteding. Bij EU-aanbestedingen van leveringen is het wel toe te passen; daar geldt geen loonsom en comply or explain. Bij aanbestedingen die onder het bereik vallen van RWS Bedrijfsvoering CD, CIV, WVL en GWW (GPO en PPO) gaan we standaard uit van Social return 2.0 -Maatwerk voor Mensen met behulp van Groeituin Social return (het IUC van de BSK volgt later; zie voor actiehouders, planning en uitvoering actie 8a en 8b).
4. Als uit het ambitieweb blijkt dat ISV een belangrijk MVI-thema is, dan nemen we in die gevallen ook buiten de tien risicocategorieën andere productgroepen mee. Ook bij specifieke inkoop in het inkoopproces nemen we maatregelen om misstanden in de keten te voorkomen.
Actiehouder: lenW Categoriemanagement en Hoofden inkooporganisaties/domeinen van lenW.
Planning: Vóór 1/1/2024.
5. Als uit het ambitieweb blijkt dat diversiteit & inclusie een belangrijk MVI-thema is, nemen we in die gevallen diversiteit & inclusie als bijzondere uitvoeringsvoorwaarde of in de gunningscriteria mee in de aanbesteding. We sporen aan op maatregelen ter bevordering van een diverse en inclusieve samenleving en bedrijfsvoering.
Actiehouder: lenW Categoriemanagement en Hoofden inkooporganisaties/domeinen van lenW.
Planning: Zo spoedig mogelijk, in ieder geval tot nadere vaststelling van kaderstelling en regelgeving voor de rijksinkoop (als dat het geval is). Zie voor de actiehouders, planning en uitvoering actie 9.
6. Een bestaande richtlijn voor de inkooporganisaties/domeinen van lenW is om conform de Rijksinkoopstrategie zoveel mogelijk de lenW-aanbestedingen toegankelijk te maken voor het MKB.
Actiehouder: lenW Categoriemanagement en Hoofden inkooporganisaties/domeinen van lenW
Planning: Continu.
7. Voor iedere aanbesteding boven € 50.000 passen we in samenspraak met de opdrachtgever het voor de inkoopuitvoeringsorganisatie betreffende ambitieweb toe. In de inkoopplannen geven we per MVI-thema aan welk ambitieniveau we toepassen in de aanbesteding. Ambitieniveau nemen we per MVI-thema in de inkoopplannen op.
Uitzonderingen: Bij IUC BSK boven de Europese drempel en bij de GWW het ambitieweb GWW per project.
Actiehouder: Hoofden inkooporganisaties/domeinen van lenW.
Planning: In 2022.

MVI-acties

Samenvatting acties Maatschappelijk Verantwoord Inkopen	
1.	<p>Actief volgen van de ontwikkelingen van MVI, zoals CO₂ compensatie, circulaire categorieën, Fit-for-55 en proportionaliteit MVI bij diensteninkoop. Kennisdeling met o.a. MVI kennishouders, klantenraden en CDI-Office. Zo nodig organiseren van kennissessie, formuleren van nieuwe MVI-richtlijnen en MVI-acties (actiehouder CDI-Office).</p> <p><i>Actiehouders:</i> CDFEZ/CDI-office, categoriemanagement lenW en inkooporganisaties/domeinen lenW</p> <p><i>Planning:</i> continue</p>
2.	<p>Per inkoopuitvoeringsorganisatie een kader opstellen over welke uitzonderingsgevallen (comply or explain) niet aan de (BSR besluit uit 2016) 'MVI toepassen bij opdrachten > € 50.000-regel' voldoen. Dit na afstemming ter besluitvorming aan CDFEZ/CDI voorleggen.</p> <p><i>Actiehouders:</i> Alle inkoopuitvoeringsorganisaties/domeinen.</p> <p><i>Planning:</i> Besluitvorming eind 2022.</p>
3.	<p>Stel een top 5-impact productgroepen op per inkooporganisatie/domein voor '22-'25, formuleer ambitieuze acties tot brede toepassing van MVI binnen die productgroep en plan deze in '22-'25. De aanpak, ervaringen, kennis en resultaten delen in de MVI-werkgroep.</p> <p><i>Actiehouders:</i> Hoofden inkooporganisaties/domeinen van lenW.</p> <p><i>Planning:</i> In 2022 top 5 en acties in beeld gebracht. Vanaf januari 2023 e.v. uitvoering acties.</p>
4.	<p>Onderzoek naar mogelijkheden om de 35%/25% gunning op maatschappelijke impact (MKI als gewicht in BPKV uit de GWW) ook voor andere inkooporganisaties te laten gelden, voor welk type inkoop en wat de randvoorwaarden zijn.</p> <p><i>Actiehouder:</i> MVI werkgroepleden/kennishouders MVI.</p> <p><i>Planning:</i> Eind 2023</p>
5.	<p>Onderzoek naar en toetsing van mogelijkheden voor getrapte duurzaamheid in aanbestedingen en overeenkomsten (contractuele opties).</p> <p><i>Actiehouders:</i> MVI werkgroep lid/kennishouders MVI .</p> <p><i>Planning:</i> Eind 2024</p>
6a. en 6b.	<p>Richtlijn (rijksoverheid): In 2023 zijn tien inkoopcategorieën (in ieder geval kantoormeubilair, bedrijfskleding, papier en drukwerk, ICT-hardware, catering en afval- en grondstoffenmanagement) circulair ingericht.</p> <p>Actie 6a: Onderzoeken welke categorieën deze uitbreiding (van 6 naar 10 categorieën) betreft. En wat dit voor gevolgen voor de categorieën van lenW en voor lenW als afnemer heeft.</p> <p><i>Actiehouder:</i> CDI-office lenW en UDAC/O&P/D&H.</p> <p><i>Planning:</i> 2022</p> <p>Actie 6b: Onderzoeken welke categorieën binnen het categoriemanagement van lenW hier nog meer en op welke wijze aan bij kunnen dragen.</p> <p><i>Actiehouders:</i> categoriemanagement van lenW afgestemd met CDI-Office</p> <p><i>Planning:</i> Eind 2022</p>
7.	<p>Toezien op toepassen nieuwe richtlijn CO₂ PL door alle inkooporganisaties/domeinen van lenW. Er vervolgens op toezien dat in het inkoopplan staat of dit aan de orde is en op welke wijze. En als het er niet staat, dat onderbouwd is waarom niet.</p> <p><i>Actiehouders:</i> lenW Categoriemanagement en Hoofden inkooporganisaties/domeinen voor andere opdrachten</p> <p><i>Planning:</i> Per 1/6/2023</p>
8a en 8b.	<p>Actie 8a: Toezien op toepassen nieuwe richtlijn Social return 2.0 -Maatwerk voor Mensen met behulp van Groeituin Social return door alle RWS inkooporganisaties/domeinen van lenW (IUC BSK volgt later). We nemen op in het inkoopplan óf en op welke wijze we dit toepassen (minimumeis, gunning, contractvoorwaarden). Passen we dit niet toe, dan onderbouwen we waarom niet.</p> <p><i>Actiehouders:</i> lenW Categoriemanagement en Hoofden inkooporganisaties/domeinen van lenW</p> <p><i>Planning:</i> Per 1/6/2023</p> <p>Actie 8b: Onderzoeken toepassingsconsequenties richtlijn IUC BSK in beeld brengen en maatregelen nemen.</p> <p><i>Actiehouder:</i> Hoofd IUC BSK</p> <p><i>Planning:</i> zo spoedig mogelijk, indicatie implementatie: vóór zomer 2023</p>
9.	<p>Volgen van de ontwikkelingen diversiteit en inclusie MVI Rijksoverheid, Zo nodig doorvertalen in nieuwe richtlijn. Zodra de ambitiewebben zijn aangepast dan nemen we diversiteit & inclusie hierin op.</p> <p><i>Actiehouder:</i> CDFEZ/CDI-office i.s.m. CDMO</p> <p><i>Planning:</i> Afwachten planning rijkswerkgroep diversiteit & inclusie, de buyer group Inhuur Professionals, ervaringen van de eerste aanbestedingen van de categorie Duurzame Inzetbaarheid.</p>

10. Als uit het ambitieweb blijkt dat er sprake is van ambitieniveau 3 op één of meer van de MVI-thema's, dan benutten we de kansen voor innovatiegericht inkopen zo optimaal mogelijk.
Actiehouder: lenW Categoriemanagement en Hoofden inkooporganisaties/domeinen van lenW.
Planning: Per zomer 2022
Hulpmiddel: Definitiekaart innovatiegericht inkopen Rijksoverheid (zie bijlage V).
-
11. Verkennen van behoefte aan materiaal en training over MVI en de toepassing ervan.
Actiehouder: CDFEZ/CDI bij Hoofden inkooporganisaties/domeinen van lenW.
Planning: Najaar 2022
-
12. Het ontwikkelen van een standaard vragenlijst voor het adresseren van duurzaamheid in de marktconsultatie en deze lenW breed afstemmen.
Actiehouder: Hoofden inkooporganisaties/domeinen van lenW i.s.m. kennishouders MVI en categoriemanagers, lenW brede afstemming door CDI-Office.
Planning: 1/1/2023
-
13. Ontwikkelen en vaststellen van KPI's per MVI-thema, gerelateerd aan de geprioriteerde MVI-thema's (CO₂-neutraal, circulair en Social return inkopen (o.a. voldoen aan banenakkoord)) voor het meten van leveranciersprestaties en effectmonitoring.
 KPI's:
 - voor centraal te managen contracten.
 - voor decentraal te managen contracten die beleidsmedewerkers/adviseurs bedrijfsvoering in voorkomende gevallen toe kunnen passen.
Actiehouder: Per inkooporganisatie/domein en per categorie, afstemming en kennisdeling via de werkgroep MVI en MVI-categoriemanagementoverleg.
Planning: Nader te bepalen
Randvoorwaarde: Afhankelijk van de uitkomst van de actie m.b.t. Onderzoek naar mogelijkheden monitoring en rapportage van data gerealiseerde maatschappelijke impact via het inkoopproces.
Hulpmiddelen: Handreiking monitoring en contractuele borging MVI en de Rijks definitiekaarten MVI (circulair inkopen en innovatiegericht inkopen).
-
14. Onderzoek naar mogelijkheden monitoring en rapportage van data gerealiseerde maatschappelijke impact via het inkoopproces.
Actiehouder: CDFEZ/CDI-office i.s.m. inkoopdatamedewerkers RWS en BSK, categoriemanagers, kennishouders MVI en kernteam duurzame bedrijfsvoering FIB.
Planning: Nader te bepalen
Hulpmiddel: [Handreiking monitoring en contractuele borging MVI](#).
-
15. Halfjaarlijks vindt een MVI-overleg plaats met categoriemanagement van lenW.
Actiehouder: CDFEZ/CDI.
Planning: Per direct
-
16. Vanuit klantvraag van lenW als klant (ism CDV's en niet-lenW-categorieën) stimuleren dat we KPI's en duurzaamheidsdoelen formuleren. CDI-office stelt voor de lenW-leden van categoriemanagement- en CDV-klantenraden een algemene 2-pager op voor rolduiding, incl. MVI doelen lenW.
Actiehouder: UDAC/O&P/D&H en RWS CD (2 pager klantenraadlid is actie CDI-Office)
Planning: Eind 2022
-
17. Iedere inkoopuitvoeringsorganisatie/domein benoemt een kennishouder MVI die:
 - een bijdrage levert aan MVI in de betreffende organisatie
 - deelneemt aan de MVI-werkgroep en de afspraken die daaruit voortkomen
Actiehouder: Hoofden inkooporganisaties/domeinen van lenW
Planning: Per direct
-
18. Inkoopdata in het duurzaamheidsdashboard opnemen.
 Doel: Integraal beeld geven van status duurzaamheidsdoelstellingen (resultaatmonitoring) lenW.
Actiehouders: CDMO i.c.m. UDAC/O&P/D&H, in afstemming met CDFEZ/CDI
Planning: Nader te bepalen
Randvoorwaarde: Ontwikkeling van KPI's die in het inkoopproces toepasbaar zijn.
-
19. Agenderen van lenW duurzaamheid en MVI in de accountgesprekken/opdrachtgevergesprekken door de inkooporganisaties/domeinen.
Actiehouder: Hoofden inkooporganisaties/domeinen van lenW
 Doel: Inzicht in MVI en MVI-toepassing in inkooporganisatie/inkoopdomein, afstemmen beschikbare middelen, kennishouders en instrumenten en plannen in de aanbestedingskalender.
Planning: Continu
Hulpmiddel: Ambitieweb
-

Bijlage III

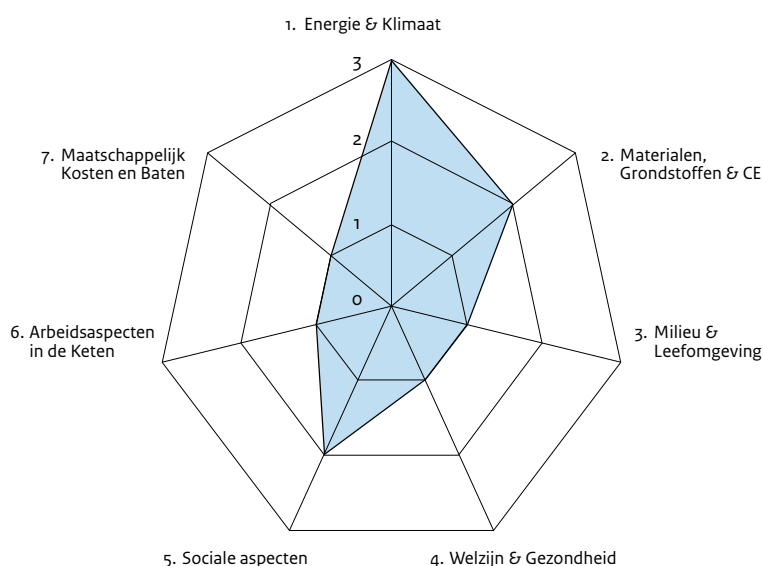
MVI-Ambitieweb

Allemaal Circulair

Ambitieniveau MVI-criteria	Type criteria	Doel
Basis	Geschiktheidseisen Selectiecriteria Minimumeisen Contractbepalingen	Uitsluiten niet-duurzame producten, diensten en werken. (Nog) geen sprake van Maatschappelijke waarde creatie.
Significant	Geschiktheidseisen Selectiecriteria Aangescherpte gunningscriteria Aangescherpte minimumeisen Aangescherpte contractbepalingen	Aanmoedigen duurzame producten, diensten en werken om significante duurzaamheidswinst te maken / maatschappelijke impact te creëren.
Ambitieuw	Ambitieuze gunningscriteria Functionele en ambitieuze minimumeisen Ambitieuze contractbepalingen Suggesties voor meer impact	Stimuleren nieuwe oplossingen en innovatie om zo laag mogelijke negatieve belasting of zo hoog mogelijke maatschappelijke impact te creëren. Dit niveau heeft een sterke link met innovatiegericht inkopen.

Tabel IV MVI-ambitieweb niveaus

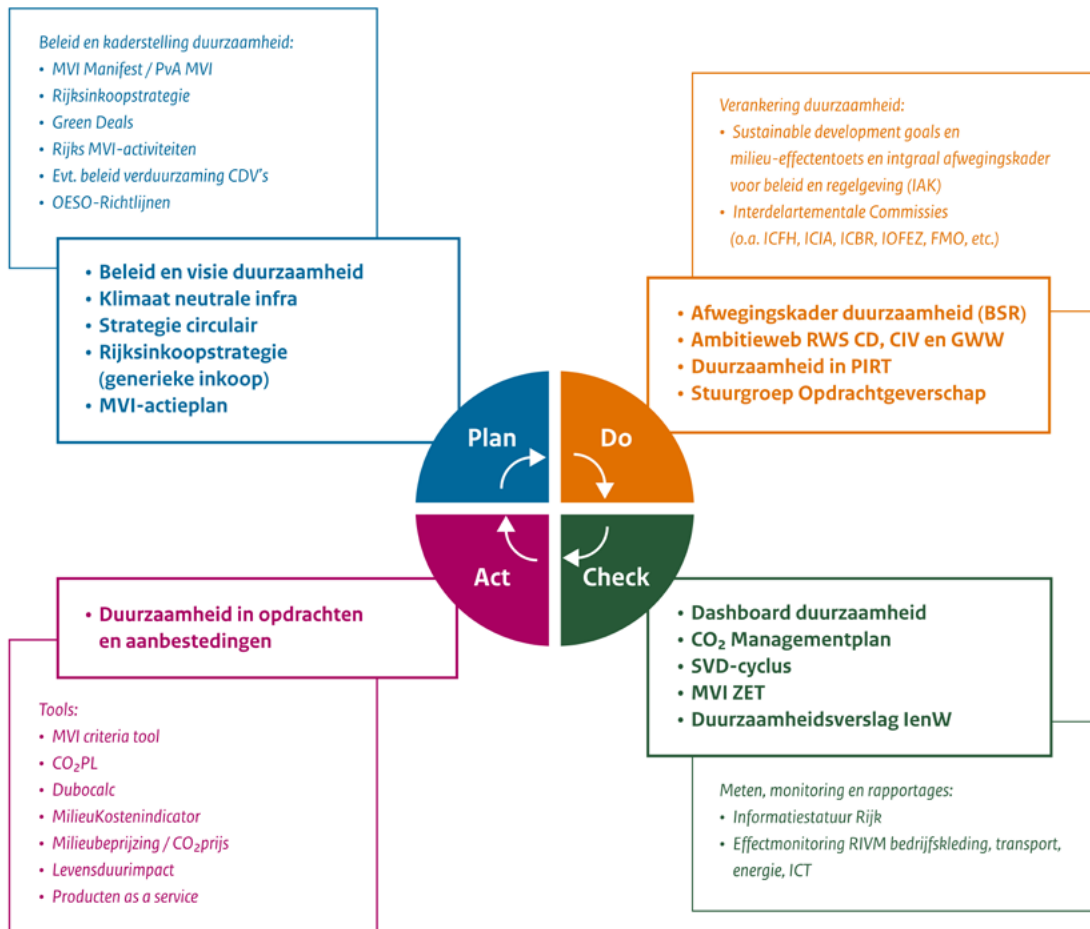

Figuur 6 Voorbeeld van een ingevuld MVI-Ambitieweb (Ambitieweb RWS CD); toepassing in thema Energie & klimaat.

Bijlage IV

PDCA

Cursieve tekst = Algemeen Overheid

Romein tekst = Specifiek IenW

Bijlage V Checklist 'Duurzaam inkoopproces'

Bron: ISO 20400 met aanpassing

Inkoopvoorbereiding			Afgehandeld	
			Ja	Nee
1	onderzoek de inkoopbehoefte en bepaal wat nodig is	<ul style="list-style-type: none"> • breng daadwerkelijke behoefte in kaart • bepaalde MVI-doelstellingen (keuze in thema's) en ambitieniveau met opdrachtgever m.b.v. Ambitieweb • zoek naar mogelijkheden om gebruik te beperken en/of zoek naar alternatieve oplossingen 	☐	☐
2	inventariseer samenwerking	<ul style="list-style-type: none"> • werk samen met andere IenW-inkooporganisaties en categoriemanagement • werk samen met andere (Rijks)organisaties 	☐	☐
3	verken de markt	<ul style="list-style-type: none"> • zoek in de markt naar milieuvriendelijke alternatieven • zoek in de markt naar oplossingen 	☐	☐
4	organiseer het inkoopproces	<ul style="list-style-type: none"> • stimuleer elektronisch/digitaal inkopen 	☐	☐
5	communicatie via aankondiging (alleen bij publieke sector)	<ul style="list-style-type: none"> • kies juiste titel 	☐	☐
Specificeren			Afgehandeld	
			Ja	Nee
6	functioneel specificeren; conceptueel specificeren; detail specificeren	<ul style="list-style-type: none"> • stel programma van eisen en wensen op • check mogelijkheden toepassing CO₂ PL (comply or explain) • check mogelijkheden toepassing Groeituinen (comply or explain) • Als ISV uit Ambitieweb komt als belangrijk thema: maatregelen treffen • stel selectie- en gunningscriteria vast • verwerk criteria (mvicriteria.nl) • bepaal de weging van de duurzaamheidscriteria • geef, zo mogelijk, MKB een kans 	☐	☐
7	keurmerken en certificaten product en/of dienst	<ul style="list-style-type: none"> • hanteer keurmerken en certificaten en/of de benchmark, zoals charter diversiteit • controleer of het certificaat/keurmerk voldoende is ingeburgerd in de markt • vraag naar een milieuzorgsysteem, referenties en een sociale- en milieuparagraaf in het jaarverslag • voeg altijd 'of gelijkwaardig' toe 	☐	☐
8	geef innovatie een kans	<ul style="list-style-type: none"> • specificeer zoveel mogelijk functioneel om innovatie een kans te geven 	☐	☐
9	neem inkoopproces onder de loep	<ul style="list-style-type: none"> • stimuleer leveranciers een zo duurzaam mogelijke aanbidding te doen; bijvoorbeeld offertes via mail 	☐	☐
10	selectiecriteria	<ul style="list-style-type: none"> • pas genoemde eisen en wensen toe op het gebied van duurzaamheid 	☐	☐
11	gunningscriteria	<ul style="list-style-type: none"> • vertaal duurzame aspecten naar minimale eisen of • vertaal duurzame aspecten naar beoordelingscriteria • gebruik bestaande (milieu of sociale)criteria • categoriemanagement gunt met streven van 50% op maatschappelijke waarde 	☐	☐
12	bepaal de manier van gunning	<ul style="list-style-type: none"> • kies voor de economisch meest voordelige inschrijving inclusief totale kosten 	☐	☐
Selecteren			Afgehandeld	
			Ja	Nee
13	beoordeling	<ul style="list-style-type: none"> • controleer welke leveranciers (het beste) voldoen aan de punten uit de specificatiefase 	☐	☐

Contracteren			Afgehandeld	
			Ja	Nee
14	opstellen conceptovereenkomst	<ul style="list-style-type: none"> • benoem duurzame prestatie-indicatoren • leg (milieu)afspraken vast • ga slim om met de contractduur in verband met nieuwe ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid • spreek af welke inbreng we van de leverancier verwachten • verken mogelijkheden voor Groeituinen i.s.m. leverancier 	☐	☐
Bestellen			Afgehandeld	
			Ja	Nee
15	wijze van bestellen	<ul style="list-style-type: none"> • zorg dat er meer productleveranciers op het elektronisch bestelsysteem komen 	☐	☐
16	bestel- en afleverfrequentie	<ul style="list-style-type: none"> • spreek met de leverancier af dat hij zoveel mogelijk bestellingen bundelt om de afleverfrequentie omlaag te brengen 	☐	☐
17	verpakking, retour, hergebruik	<ul style="list-style-type: none"> • de leverancier moet de verpakkingen retour nemen • verwerking moet op een milieuvriendelijke manier gebeuren (re-use, recycling enz.) 	☐	☐
18	wijze van factureren	<ul style="list-style-type: none"> • maak samen met de leverancier afspraken over bundeling facturen en het sturen van elektronische facturen 	☐	☐
Bewaken en gebruiken			Afgehandeld	
			Ja	Nee
19	neem de gemaakte afspraken serieus en controleer ze	<ul style="list-style-type: none"> • controleer of de leverancier de gemaakte afspraken nakomt aan de hand van de prestatie-indicatoren • uit waardering naar de leverancier 	☐	☐
20	zorg dat een duurzame levering ook duurzaam wordt gebruikt	<ul style="list-style-type: none"> • licht gebruikers in over de duurzame producten, werken en diensten 	☐	☐
21	interne communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • communiceer duurzaamheid intern 	☐	☐
Nazorg en evaluatie			Afgehandeld	
			Ja	Nee
22	beoordelen van het gevolgde traject	<ul style="list-style-type: none"> • monitor het duurzame product, werk of dienst • deel de ervaringen en leerpunten met collega-inkopers 	☐	☐
23	leveranciersbeoordeling	<ul style="list-style-type: none"> • beoordeel de leveranciers op hun (milieu-) prestaties 	☐	☐
24	contractevaluatie	<ul style="list-style-type: none"> • evalueer regelmatig met de leverancier het contract incl. duurzaamheidsaspecten 	☐	☐
25	vier het succes!	<ul style="list-style-type: none"> • laat bestuurslijn en stakeholders zien dat de inzet op duurzaam inkopen gewaardeerd wordt en dat duurzaamheid een belangrijk speerpunt voor de organisatie is geworden 	☐	☐

Dit is een uitgave van het

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag

www.rijksoverheid.nl/ienw

postbuscdfez@minienw.nl

Mei 2022